БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 55 (16.138) • 6 март 1975 йил, пайшанба • Баҳоси 2 тийин

КЕЧА ТОШКЕНТДА РЕСПУБЛИКАМИЗГА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ, ВЦСПС ВА ВЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҒИ ТОПШИРИЛДИ. БУ МУКОФОТГА РЕСПУБЛИКАМИЗ САНОАТ, ҚУРИЛИШ ВА ТРАНСПОРТ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ 1974 ЙИЛГИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ПЛАНИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИБ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ДЕҲҚОНЧИЛИК ВА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ВА ТАЙЁРЛАШНИ ОШИРИШ УЧУН БУТУНИТТИФОҚ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИДА ҒОЛИБ ЧИҚҚАНЛИКЛАРИ УЧУН САЗОВОР БЎЛДИ.

ИЛҲОМБАХШ МЕҲНАТИМИЗНИ ВАТАНГА, ПАРТИЯГА БАҒИШЛАЙМИЗ

Ўзбекистон ССРга КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи топширилди. Бу мукофот саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг 1974 йилги халқ хўжалиги планини муддатидан илгари бажариш учун, қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда тайёрлашни кўпайтириш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақада қўлга киритилди.

[…]

Саноат корхоналарининг коллективлари астойдил меҳнат қилдилар. Улар маҳсулот реализация қилиш йиллик топшириғини муддатидан илгари, 20 декабрда бажариб, планга қўшимча равишда 370 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми беш йилликнинг контроль рақамларида кўзда тутилган 36,8 процент ўрнига 38 процент кўпайди. Капитал қурилиш мисли кўрилмаган даражада қулоч ёзди. Тўрт йил мобайнида 14,5 миллиард сўм капитал маблағ ўзлаштирилди. Бу бутун саккизинчи беш йилликда ўзлаштирилган капитал маблағдан 750 миллион сўм ортиқдир.

Ўзбекистон пахтакорларининг бултурги, айниқса оғир, сув танқис бўлган йилдаги меҳнатлари чиндан ҳам қаҳрамонона меҳнат бўлди. Улар Ватанга беш миллион 330 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериб, ўз социалистик мажбуриятларини анча ошириб бажардилар. Пахтачилик тарихида биринчи марта республика бўйича ўртача пахта ҳосилдорлиги гектарига 30,8 центнерни ташкил этди. Ғаллакорлар, шоликорлар, сабзавоткорлар, боғбонлар ва соҳибкорлар, чорвачилик комплекслари ва фермаларининг ходимлари ҳам жуда яхши меҳнат қилдилар.

Ана шу қилинган фидокорона меҳнатнинг ҳаммаси муносиб мукофотга сазовор бўлди.

5 март куни Ўзбекистон […]

[…] ретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев номидан республиканинг барча меҳнаткашларини меҳнат соҳасида эришилган муваффақиятлар билан қизғин табриклаб, коммунизм қурилиши йўлида уларга янги зафарлар тилади.

З. Н. Нуриев беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили якунларига батафсил тўхталиб, умуман беш йиллик планнинг муваффақиятли амалга оширилиши совет халқининг коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишга қўшган жуда катта ҳиссаси бўлади, совет кишиларининг фаровонлигини, мамлакатимиз иқтисодий қудратини янада юксалтиришни таъминлайди, деди. У саноат ишлаб чиқариши, капитал қурилиш ҳажмини тинмай ошираётган совет Ўзбекистони меҳнаткашларининг қўлга киритган муваффақиятларини таъкидлаб ўтди. Пахта ҳосилдорлигини, унинг ялпи ҳосилини йил сайин ошираётган республика деҳқонларининг ютуқлари айниқса қувонтиради.

КПСС Марказий Комитети […]

[…] ний савиясини ўстириш ҳақида доимо ғамхўрлик қилиш зарурлиги тўғрисида гапиради.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси В. И. Солдатова, Чиноз районидаги Киров номли колхознинг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Охунова, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти М. К. Нурмуҳамедов ўз нутқларида жонажон Коммунистик партияга, Совет ҳукуматига социалистик Ўзбекистоннинг экономикасини ва маданиятини равнақ топтириш тўғрисида қилаётган оталарча ғамхўрликлари учун, қаҳрамонона ишчилар синфининг, шонли колхозчи деҳқонларнинг, фан ва маданият ходимларининг, республикадаги барча меҳнаткашларнинг меҳнатига юксак баҳо берганликлари учун чин кўнгилдан самимий ташаккур изҳор этдилар.

Улар КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарорлари, Пленумда ўртоқ Л. И. Брежневнинг сўзлаган нутқидаги хулосалар ва […]

[…] лар. Ҳар бир меҳнаткашнинг бурчи — 1974 йилда эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлашдан ва кўпайтиришдан, ўз зиммаларига олган мажбуриятларни шараф билан ва муносиб равишда бажаришдан иборатдир. 1975 йил, совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабасининг 30 йиллиги йили меҳнат ғалабалари йили ҳам бўлиши керак, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг барча участкаларида янги шонли муваффақиятлар билан нишонланиши керак.

Йиғилиш иштирокчилари КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга зўр якдиллик билан табрикнома йўлладилар. Бу табрикномани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов ўқиб эшиттирди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, А. А. Хўжаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Министрлар Советининг Раисининг ўринбосарлари Р. Х. Абдуллаева, И. В. Марцинюк, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ҲАР ЮЗ БОШ СОВЛИҚДАН 115 ТАДАН ҚЎЗИ ОЛИНМОҚДА

АНДИЖОН, 3 март. (ЎзТАГ). Андижон областидаги колхоз ва совхозларда қўзилатиш кампанияси бошланди. Жданов номли колхоз чўпони Эгам Холматов ҳар юз бош совлиқдан 115 тадан қўзи олди. У шунча совлиқдан 135 тага етказиб қўзи олиш мажбуриятини қабул қилди.

Областдаги барча қўйбоқарлар ҳар юз бош совлиқдан ўртача ҳисобда 115 тадан қўзи олишга қарор қилдилар.

ЯНГИ БОҒЛАРГА — СЕРҲОСИЛ НАВЛАР

Тошкент областидаги боғ ва токзор хўжаликларида кўчатлар ўтқазиш мавсуми бошланди. Оққўрғон, Бекобод, Бўка, Бўстонлиқ, Юқори Чирчиқ районларидаги хўжаликлар дастлабки гектар янги боғлар барпо этдилар. Шу йил областда янги мевазорлар 670 гектарга келтирилади.

Кўчатлар Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик институти […] янги навлари ҳам бор. Бу йил серҳосил ва […] билан ш[…] нокн районлаштирилмоқда.

Институт […] Ўзбекистон […] каларнинг […] 18 милли[…] кўчатлари […] етиштир[…] си 30 м[…] зорга етади.

АГИТАЦИЯ ХОДИМЛАРИ СЛЁТИ

Тошкент область партия комитети 5 мартда область агитация ва сиёсий ахборотчи ходимлар слётини ўтказди. Слёт иштирокчилари КПСС Марказий Комитетининг 1974 йилги декабрь Пленуми қарорлари асосида беш йилликнинг якунловчи йилида оммавий-сиёсий ишлар соҳасидаги вазифалар тўғрисида область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев докладини муҳокама қилдилар.

Слёт барча сиёсий ахборотчиларга, агитаторларга, сиёсий ташкилотчиларга, кўргазмали агитация ходимларига мурожаат қилиб уларни ўзларининг бутун меҳнатлари билан беш йиллик якунловчи йили топшириқларини муваффақиятли бажаришга кўмаклашишга чақирдилар.

Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз

ЯКУНЛОВЧИ ЙИЛНИНГ ОДИМИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, республика индустрияси саноат маҳсулотини реализация қилиш юзасидан 1975 йил январь-февраль ойлари планини 103,5 процент, меҳнат унумдорлиги планини 101,8 процент бажарди.

Икки ой ичида пландан ташқари 63,6 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 11,3 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги эса 7,5 процент ошди.

Қорақалпоғистон АССР, республикадаги ҳамма областлар ва Тошкент шаҳри саноат маҳсулотини реализация қилиш икки ойлик планини бажарди.

Қорақалпоғистон АССР, республика областлари ва Тошкент шаҳрининг саноат ишлаб чиқариши бўйича планнинг бажарилиши ва ўстириш суръатлари қуйидаги маълумотлар билан характерланади:

(биринчи стун — февраль ойида маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиш проценти, иккинчи стун — январь-февраль ойларида маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиш проценти, учинчи стун — 1975 йил январь-февраль ойларида ишлаб чиқарилган ялпи маҳсулот 1974 йилнинг шу давридагига нисбатан процент ҳисобида).

Ўзбекистон ССР бўйича жами	104,1	103,5	111,3
Қорақалпоғистон АССР	105,8	105,8	119,7
Андижон области	105,5	105,0	110,0
Бухоро области	103,3	102,8	107,7
Жиззах области	104,8	103,1	125,2
Қашқадарё области	105,3	103,7	110,1
Наманган области	108,2	107,6	114,8
Самарқанд области	103,4	102,3	109,1
Сурхондарё области	104,3	103,5	113,1
Сирдарё области	109,0	108,9	125,3
Тошкент области	104,3	103,3	112,5
Фарғона области	101,7	102,3	107,2
Хоразм области	105,9	104,3	112,2
Тошкент шаҳри	104,4	103,8	111,5

Қорақалпоғистон АССР саноат корхоналари пландан ташқари 2,4 миллион сўмлик, Андижон области саноат корхоналари—5,9 миллион сўмлик, Бухоро области—3,6 миллион сўмлик, Жиззах области—0,7 миллион сўмлик, Қашқадарё области—2,7 миллион сўмлик, Наманган области—7,0 миллион сўмлик, Самарқанд области—3,7 миллион сўмлик, Сурхондарё области—2,3 миллион сўмлик, Сирдарё области—3,3 миллион сўмлик, Тошкент области—10,3 миллион сўмлик, Фарғона области—5,9 миллион сўмлик, Хоразм области—2,1 миллион сўмлик, Тошкент шаҳри—13,4 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Шу йилнинг икки ойи мобайнида пахта тозалаш саноати корхоналари пландан ташқари 29,8 миллион сўмлик, енгил саноат корхоналари 9,4 миллион сўмлик, озиқ-овқат саноати корхоналари 7,8 миллион сўмлик, гўшт ва сут саноати корхоналари 4,8 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Республикадаги бошқа министрликлар ва идораларнинг корхоналари, шунингдек Иттифоқ бўйсунишидаги индустрия планни ошириб бажариш ишига катта ҳисса қўшдилар.

Автомобиль ва темир йўл транспорти корхоналари халқ хўжалик юкларини ташиш юзасидан ўз планлари ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажариб, республика саноатининг маҳсулот реализация қилиш планини муваффақиятли бажаришига ёрдам бердилар.

Шу билан бирга айрим корхоналар планни бажаролмадилар. Қўқондаги «Большевик» заводи, Самарқанд суперфосфат заводи, Тошкентдаги синтетик ювиш воситалари заводи, Қўқон электр машинасозлик заводи, Тошкент экскаватор заводи, Фарғона пойафзал фабрикаси, Наманган пиво заводи ва баъзи бир бошқа корхоналар шулар жумласидандир.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва хўжалик раҳбарлари республикадаги барча саноат корхоналари план ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажаришлари учун зарур чораларни кўришлари лозим.

ПРАГАДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

ПРАГА, 5 март. (ТАСС). Бу ерда мавжуд дўстлик иттифоқидан илгари тузилган «Янги Россия билан иқтисодий ва маданий алоқа жамияти» таъсис этилган куннинг 50 йиллигига бағишланган Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқи активининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқи Марказий Комитетининг раиси В. Давид тантанали йиғилишда нутқ сўзлаб, Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқи ЧССР Миллий фронтининг энг оммавий жамоат ташкилотларидан бири бўлиб қолганлигини таъкидлади. Иттифоқнинг 25 минг бошланғич ташкилотлари теварагига 1 миллион 800 минг киши тўпланган. Иттифоқ фаолияти гражданларда социалистик онгни шакллантиришга катта ижобий таъсир кўрсатмоқда, совет халқи билан, СССР билан дўстликни мустаҳкамлашга кўмаклашмоқда.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарёв сўзга чиқиб, йиғилиш иштирокчиларини самимий табриклади ва гулдурос қарсаклар остида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Чехословакия — Совет дўстлиги иттифоқига табрикномасини ўқиб берди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг табрикномасида КПСС Марказий Комитетининг, партиямизнинг, совет кишиларининг иттифоқимизга, уларнинг ярим аср мобайнида қилган ишларига муносабати ғоят равшан ифодаланган, деди Б. Н. Пономарев.

Биз Совет Иттифоқи билан абадий биргамиз! Чехословакиянинг интернационалист коммунистлари бу шиорни ўз партиясининг халқаро сиёсати учун асос қилиб олди. Бизнинг партиямиз, совет коммунистлари ҳам сизларга худди шундай бирдамлик билан, худди шундай самимий ва беғараз дўстлик билан жавоб қайтаради.

Халқларимиз ўртасидаги дўстлик мустаҳкам объектив негизларга асослангандир, деб сўзини давом эттирди Б. Н. Пономарев. Марксизм-ленинизм байроғи остида биз муштарак мақсадимиз — коммунизм сари олға бормоқдамиз.

Актив йиғилиши иштирокчилари узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневга мактуб қабул қилдилар.

А. Н. КОСИГИН САФАРИ

СИКТИВКАР, 5 март. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Коми АССРда бўлган вақтида Печора ва Воркута шаҳарларини бориб кўрди. У нефтчилар ва геологларнинг бўлғуси шаҳри — Усинск саноат корхоналари ва янги қурилишларида бўлиб, бу ерларда нефть конларини ривожлантириш масалалари, меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитлари билан қизиқди. А. Н. Косигин Воркутада СССР 50 йиллиги номли «Северная» шахтасида бўлиб, комплекс механизациялаштирилган лаваларнинг иши билан танишди, кончилар билан суҳбатлашди.

Жиззах районидаги Навоий номли колхознинг механизатор ва тракторчилари 39 та сеялка, 51 та культиватор ва бошқа машиналарни сифатли ремонтдан чиқариб қўйдилар. Суратда: (чапдан ўнгга) механизаторлардан З. Солиев, А. Саломов, У. Бекназаров ва инженер ёрдамчиси И. Солиев ўртоқлар.

Ж. Тўраев фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХАБАРЛАРИ

50 ЙИЛЛИККА — 50 ЦЕНТНЕРДАН

Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхозининг Ленин орденли Хурсанд Султонов бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси азаматлари «Ўзбекистон комсомолининг 50 йиллигига 50 центнердан «оқ олтин» етиштирамиз» деган шиор остида область комсомол-ёшларига қарата чақириқ билан чиқдилар.

Ташаббускорларнинг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари чинакам мақтовга арзийди. Ўтган тўрт йил ичида бригада Ватанга пландагидан 137 тонна кўп — 1602 тонна «оқ олтин» етказиб берди. Ўртача ҳосилдорлик 43 центнерни ташкил этди. Бир центнер пахтанинг таннархи мўлжаллганидан 10 сўмга арзонлаштирилди.

Бригада коллективининг ташаббуси область комсомол комитетининг бюро йиғилишида маъқулланиб, уни барча комсомол-ёшлар бригадаларида кенг жорий этишга қарор қилинди.

Н. МИРЗАЕВ.

МАККАЖЎХОРИ ЭКИЛЯПТИ

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шўрчи районидаги «Ўзбекистон» совхози коллективи республика маккажўхорикорларининг чақириғига жавобан Сурхон водийсида биринчи бўлиб маккажўхори экишни бошлаб юбордилар. Чори Мирзотов бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари сифатли тайёрланган ва озиқлантирилган қумоқ ерларга уруғ ташламоқдалар. Тракторчи Тўхта Мирзотов ва сеялкачи Хуррам Узоқов ўртоқлар беш кунда 60 гектар майдонга уруғ қададилар.

Бригада аъзолари ҳар гектар майдондан 500 центнердан кўкпоя, 80 центнердан маккажўхори дони олишга қарор қилдилар.

МАВСУМГА ТАХТ

Жиззах районидаги Карл Маркс номли колхоз «пўлат от» суворийлари техника ремонтини уюшқоқлик билан олиб боришяпти. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган механизаторлар шу кунгача 8 ҳайдов, 30 чопиқ трактори ҳамда 17 чигит экадиган сеялка, 25 культиватор, 135 комплект боронани баҳорга шайлаб қўйдилар. Техника ремонтида Қайнар Жамолов, Ният Холматов, Ўрол Холматов, Шариф Зиёвуддинов сингари механизаторлар ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

М. МИРРАЖАБОВ.

МУДДАТИДАН ОЛДИН

ДЕНОВ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Хазорбоғ» совхозининг лавлагикорлари гектаридан 600 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олдилар. Улар районда биринчи бўлиб, ўтган йилдагидан 15 кун олдин, лавлагини экиб бўлдилар.

Совхозда беда экиш ҳам қизғин давом этяпти. Ҳозиргача 150 гектарга беда уруғи сепилди. Шундан 130 гектарига беда билан арпа аралаштириб экилди.

Хўжаликда витаминли ва ширали озуқабоп экинларга эътибор кучайтирилаётганлиги туфайли молларни бўрдоқига боқиш ва гўшт етиштиришда яхши натижаларга эришилмоқда. Давлатга гўшт сотиш ярим йиллик плани анча ошириб адо этилди. Пландаги 150 тонна ўрнига 197,6 тонна семиз гўшт етказиб берилди.

МЕХАНИЗАТОРЛАР СЛЁТИ

ЧИРОҚЧИ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Бу ерда район механизаторларининг слёти бўлиб ўтди. Слётда район хўжаликларидаги барча механизаторлар, мутахассислар, областдаги техникумларда, ҳунар-техника билим юртларида райондан бориб ўқиётган талабалар, ўқув юртларининг ўқитувчилари иштирок этишди.

Слётда илғор механизаторлар, аъло баҳолар билан ўқиётган талабаларга район партия комитети ва район ижроия комитети, ҳамда район комсомол комитетининг Фахрий ёрлиқлари, қимматбаҳо мукофотлар топширилди.

СОВЕТ ПАРЛАМЕНТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ИОРДАНИЯДА

УММОН, 5 март. (ТАСС). Иордания қироли Хусайн Иордания миллат мажлисининг таклифига биноан бу ерга визит билан келган СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов бошчилигидаги СССР Олий Совети делегациясини қабул қилди.

Қирол Хусайн Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни табриклаб, бутун араб миллати ўзи учун энг қийин пайтларда араб мамлакатларини қўллаб-қувватлаганлиги учун Совет Иттифоқига чуқур миннатдорчилик изҳор қилади деди.

Қирол таъкидлаб ўтдики, Иордания СССР билан дўстона муносабатларда бўлиш учун бутун куч-ғайратини сарфлайди. Қирол Хусайн билан совет парламенти аъзолари ўртасида ҳар иккала мамлакатни қизиқтирувчи масалалар юзасидан фикрлашув бўлиб ўтди.

Делегация, шунингдек шаҳзода Хасан билан учрашди ва Иордания бош министри Зайд ар Рифоий томонидан қабул қилинди.

ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТЛАРИГА МУКОФОТЛАР

Тошкент округ Офицерлар уйи ҳузуридаги халқаро муносабатлар халқ университетини Ўзбекистонда энг кекса лекторлар академияси деб айтишади. Халқ университетлари республика кўригининг якунлари бўйича унга «Билим» жамиятининг биринчи даражали дипломи ва мукофот берилди. Самарқанд области Хатирчи районидаги илмий атеизм халқ университети ҳам шундай мукофотга сазовор бўлди.

Андижон области Хўжаобод районидаги янги урф-одат ва маросимларни пропаганда қилиш халқ университети ҳамда Фарғона, Наманган ва Қашқадарё областларидаги учта шундай илмий атеизм университетлари иккинчи даражали дипломларни олди. Шаҳрихондаги халқлар дўстлиги ва пролетар интернационализми университети, Жиззахдаги ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш университети учинчи даражали дипломларни олди. (ЎзТАГ).

Озода Собирова — Андижон пойафзал фабрикасида тайёрловчи бўлиб ишлайди. Илғор ишчи ўзининг шахсий беш йиллик планини 4 йилда адо этди.

С. Безносов фотоси.

ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИ

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ЙИЛЛИК УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИ

СССР Фанлар академиясининг йиллик умумий йиғилиши — мамлакат илмий ҳаётида ҳамиша катта воқеадир. Бу 250 йиллиги кенг нишонланаётган [illegible] СССР Фанлар академиясининг 1974 йилда табиатшунослик ва ижтимоий фанлар соҳасида эришилган энг муҳим муваффақиятлар санаб ўтилган йиллик умумий йиғилишига берилган ҳисоботида бир неча минг асар тилга олингандир.

СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш ўз нутқида ана шулардан баъзи бирларига тўхталиб ўтди. У шу нарсани таъкидлаб ўтдики, ўтган йили КПСС Марказий Комитети, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев томонидан Тинчлик программасини амалга ошириш борасида қилинган астойдил меҳнат туфайли фаннинг ривожланиши учун, фан муваффақиятларини ўртоқлашиш учун ҳозирги замоннинг муҳим проблемаларини ҳал этишда, планетамиз табиий бойликларидан оқилона фойдаланишда олимларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш учун қулай шароитлар яратилди. Ватан фанининг эришган муваффақиятлари, унинг жаҳон фанини ривожлантиришдаги роли, социалистик ва коммунистик қурилиш учун совет фанининг аҳамияти СССР Фанлар академиясининг 250 йиллиги кенг нишонланиши муносабати билан айниқса ёрқин намоён бўлди.

М. В. Келдиш ўтган йилги эришилган энг катта ютуқлар тўғрисидаги сўзини космик тадқиқотларнинг ривожланишига баҳо беришдан бошлади. Масалан, «Марс-4», «Марс-5» ва «Марс-6» станцияларининг парвози туфайли Марснинг рельефи, тупроғи, атмосфераси ва ионосфераси тўғрисида бой материаллар тўпланди. Чунончи, Ер билан Марс тоғ жинслари характерида сезиларли фарқ йўқлигини кўрсатувчи кузатишлар ўтказилди. Марс атмосферасининг тиғизлигига келганда эса, у Ердагига нисбатан тахминан 150 марта озроқдир. Температура анчагина паст. Кундузи билан кечаси ўртасидаги тафовут эса Ердагига нисбатан кўпроқ. Марсда ўз магнит майдони борлиги тўғрисида илгаригига нисбатан анча ишончлироқ маълумотлар олинди, бу магнит майдони Ердагига нисбатан кучланиши минг марта кам бўлган диполь табиати деб аталади.

Бошқариладиган «Салют» типидаги орбитал станциялардан фойдаланиш, деб таъкидлади академия президенти, Ер атрофи фазосини, қуёшда содир бўладиган жараёнларни, коинотнинг олис объектларини кенг равишда комплекс тадқиқ этиш, Ерни, унинг атмосферасини ҳамда космосдаги табиий ресурсларни ўрганиш борасидаги айрим вазифаларни ҳал этишдан кенг комплекс тадқиқотларга ўтиш имкониятини беради. Нотиқ узоқ вақт мобайнида парвоз қилган иккита орбитал илмий станция — «Салют-3» ва «Салют-4» станциялари ишларининг қимматли натижаларини қисқача тавсифлаб берди.

«Интеркосмос» программаси доирасида социалистик мамлакатларнинг халқаро ҳамкорлиги тобора кенгаймоқда. Шунингдек, Франция, Ҳиндистон ва Швеция билан космос соҳасида биргаликда иш олиб борилмоқда. Шу йилнинг шу ойда учувчи бошқарадиган космик «Союз» ва «Аполлон» кемаларини туташтиришни [illegible] радиотелескопининг асосий юлдузларнинг спектографида юлдузларнинг, ойнинг дастлабки спектрлари олинди. «Ратан-600» халқа радиотелескопининг биринчи навбати (Шимолий ва Жанубий секторлари) тажриба мақсадида фойдаланишга қабул қилиб олинди.

Назарий математиканинг бир қанча йўналишларида муҳим натижаларга эришилди. Масалан, сийрак плазманинг кинетик тенгламаларини ҳал этишнинг сон методлари ишлаб чиқилди, ядро реакторларининг уч марта ўлчанадиган кўп группали расчетларининг программалари тузилди, система анализи соҳасида янги методлар ишлаб чиқилди, электрон-ҳисоблаш машиналарини математик таъминлаш ҳамда уларни янги соҳаларда қўлланиш юзасидан ишлар давом эттирилди.

Нутқда биология бўйича ҳужайра ва молекуляр даражада тадқиқотларга катта эътибор берилди. Бунинг учун қизиқарли бир мисол: СССР Фанлар академияси ўсимликлар физиологияси институти Украина ССР Фанлар академиясининг ботаника институти билан биргаликда ҳужайраларнинг марказий қисмларини бирлаштириш — ажратиб қўйилган протопластлар ҳамда уларнинг шундан кейинги регенирациялаш методи билан ўсимликларнинг янги гибрид формаларини ҳосил қилишди. Оддий чатиштиришдан фарқ қиладиган бу усул ўсимлик тўқималарининг номувофиқлигини бартараф этиш учун ҳамда ўсимликларнинг янги шаклларини ўзига хос йўл билан ҳосил қилиш учун истиқболлар очиб беради.

Геология соҳасида катта халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган бир қанча асарлар, шу жумладан, Новосибирск ва Томск областларининг палеозой қатламларида янги нефть конларининг очилишига сабаб бўлган асарлар тилга олинди.

М. В. Келдиш жамиятшунос олимларнинг асосий диққат-эътиборлари ривожланган социалистик жамият, капитализм умумий кризисининг ҳозирги босқичи ҳамда бир-бирига қарама-қарши турган икки жаҳон ижтимоий системасининг идеологияси проблемаларини комплекс ишлаб чиқишга қаратилди деб таъкидлаб ўтди.

Академия президенти ишонч билдириб айтдики, СССР Фанлар академиясининг олимлари, мамлакатнинг барча олимлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан коммунизм қуришдан иборат буюк мақсад йўлида фанни ривожлантиришда, техника тараққиётини жадаллаштиришда, идеология ва маданиятни ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришадилар.

СССР Фанлар академиясининг 1974 йилдаги фаолияти тўғрисида СССР Фанлар академияси президиумининг бош илмий секретари вазифасини ижро этувчи, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Г. К. Скрябин доклад қилди.

Йиллик умумий йиғилиш 5 мартда ўз ишини давом эттирди.

(ТАСС).

Советлар мамлакатида

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ЦЕМЕНТ

Литва ССРдаги «СССР 50 йиллиги» номли цемент заводи йил бошидан буён турли объектларга ярим миллион тонна цемент жўнатди. Бу ўтган йилнинг дастлабки икки ойи мобайнида етказиб берилганига нисбатан қарийб учдан бир ҳисса кўпдир.

1974 йилнинг иккинчи ярмида ишга туширилган 7 ва 8-технология линияларининг лойиҳада мўлжалланган қувватига эришиш муддатларининг қисқартирилиши натижасида шундай ютуқ қўлга киритилди. Худди шу туфайли икки ой мобайнида планга қўшимча равишда 10 минг тоннадан кўпроқ юқори сифатли маҳсулот жўнатилди.

ТУРКМАНИСТОН ГАЗИ

Небитдоғдаги газни паст температурада сепарация қиладиган йирик технологик установка бугун муддатидан уч ой илгари лойиҳадаги қувватига эришди. Бу установка Туркманистоннинг нефтга энг бой конларидан бири — Борса-келмас конида қурилди. Ана шу объектнинг ишга туширилиши билан бу ерда зангори ёқилғини қазиб чиқариш ҳамда уни Ўрта Осиё — Марказ магистрал газ қувурининг учинчи навбати орқали юбориш бошланди.

АГИТПОЕЗД БАМГА БОРМОҚДА

ХАБАРОВСК. Узоқ Шарқ темир йўлининг агитация-пропаганда поезди бугун ўзининг улуғ Ғалаба 30 йиллигига бағишланган сафарига чиқди. Хабаровск темир йўл транспорти инженерлари институтининг ўқитувчилари Узоқ Шарқ темир йўлчиларининг фронтда ва мамлакат ичкарисида кўрсатган қаҳрамонликлари тўғрисида лекциялар ўқишади. Институт бадиий ҳаваскорлар коллективи уруш давридаги қўшиқларни айтадилар ва шеърларни ўқиб берадилар.

Бу сафар бир ойдан кўпроққа чўзилади. Агитпоезд ўз сафарининг охирида Байкал — Амур магистрали шарқий участкаси қурувчилари ҳузурида бўлади.

ЯНГИ КОРХОНАЛАР ЎЗ ВАҚТИДА ИШГА ТУШСИН

ҚАЧОНГАЧА ИМИЛЛАЙСИЗ?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми чорвачиликни ривожлантиришнинг янги, кенг программасини белгилаб берди. Унда паррандачилик саноатини юксак суръатлар билан ривожлантириш йўллари кўрсатиб ўтилди.

Паррандачилик маҳсулдорлигини оширишга кўплаб капитал маблағ сарфланмоқда. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида давлат паррандачилик корхоналарини қуриш учун жами 162 миллион сўм сарфланади. Шу мақсадда 1975 йилда «Узптицепром» бошқармасига 37 миллион сўмдан ортиқроқ маблағ ажратилган. Бу маблағни ўз вақтида ўзлаштириш паррандачилик саноати қувватларини оширишда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Хўш, тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида паррандачилик фабрикалари қурилиши қандай бормоқда? Қисқача қилиб айтадиган бўлсак, қурувчилар ҳаддан ташқари имиллашяпти. Буни ишга тушириладиган тўққизта иншоотдан еттитасида январь ойи топшириқларининг бажарилмаганлигидан ҳам билса бўлади. Қишлоқ қурилиши министрлиги ўтган йилнинг аччиқ сабоқларидан тегишли хулосалар чиқармаган кўринади.

Министрликнинг 13-трестига қарашли 6-кўчма механизациялашган колоннаси (бошлиғи В. Лопихов) Қарши паррандачилик фабрикаси қурилишини жадаллаштиришга тайёр эмаслигини «намойиш» қилиб қўйди. Мазкур иншоотда бу йил уч миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилиши лозим. Январь ойида борйўғи 61 минг сўмлик иш бажарилди, холос. Планни уддалаш 26 процентдан нарига ўтмади. Февраль ойида ҳам ўзгариш сезилмади.

«Узптицепром» бошқармасида «туя гўшти еган» иншоотлар анчагина. Шулардан бири Урганч паррандачилик фабрикасидир. Яқинда мана шу қурилишга мутасадди бўлганлар пойдевор қўйилганлигининг ўн йиллигини «нишонладилар». Бу ерда ҳали миллион сўмликдан зиёд ишни поёнига етказиш керак. Январь ойини суст бошлаган 21-трестнинг 1-кўчма механизациялашган колоннаси (бошлиғи А. Давлатов) иншоотни белгиланган вақтда давлат қабул комиссиясига топшириш муддатини хавф остида қолдиряпти.

Яна бир мисол. Гулистондаги паррандачилик-наслчилик совхози комплекси қурилишида ҳам «рекорд» қўйилаяпти. Ўзбекистон Қишлоқ қурилиши министрлигининг 22-қурилиш трестига қарашли 60-кўчма механизациялашган колоннаси юқорида айтилган иншоот қурилишига 1967 йили киришган эди. Ўтган йиллар мобайнида министрлик трестдан комплекс қурилишини тугаллашни қатъий талаб қилиб, олтита буйруқ чиқарди. Ҳар буйруқ чиқарилганида қувватларни ишга туширишнинг янги муддатлари белгиланди. Буйруқ ўтган йили ҳам бажарилмади. Комплексда январь ва февраль ойларида амалга оширилган ишларга қараб, суръатни тезлаштириш учун жиддий чора-тадбирлар кўрилмаяпти, деса бўлади.

Сирдарёда 200 минг товуққа мўлжалланган биринчи паррандачилик фабрикасини ва Тимирязев номли паррандачилик совхозини бунёд этаётган «Обручевсовхозстрой» трестига қарашли 9-кўчма механизациялашган колонна (бошлиғи А. Пак)нинг бепарволиги кишини тааажжублантиради. План бўйича ўтган йили ишга туширилиши лозим бўлган паррандачилик фабрикасининг биринчи навбати фойдаланишга топширилмади. Объект қурилиши 1972 йили бошланган эди. Кўпчилик: «фабрика 1974 йилнинг охирларида тайёр бўлади», деб ўйлаган эди. Бироқ қурувчилар эндиликда 200 минг ўринли товуқхонанинг фақат 150 минг ўринлисини бажариш топшириғини олишди. Ишни бунчалик чўзишни нима билан изоҳласа бўлади? Колоннанинг техникавий имкониятлари комплексни 1975 йилнинг охиригача битиришга етарди. «Главсредазирсовхозстрой» бунинг учун барча имкониятларини сафарбар қилишни ўйлаб кўриши керак.

Қорақалпоғистонда биринчи паррандачилик фабрикаси қуришни икки йил аввал Нукусда бошлашган эди. Лойиҳа бўйича ҳар бири 100 минг товуққа мўлжалланган тўртта енгил типдаги паррандахона барпо этиш кўзда тутилган. Бўстонлиқ паррандачилик фабрикасида юқоридагидай паррандахоналарни монтаж қилиш тажрибаси бу ишларни тўрт-беш ойда бажариш мумкинлигини тасдиқлади. Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли 12-трестнинг 5-кўчма механизациялашган колоннаси (бошлиғи А. Квон)га бу жуда яхши маълум. Аммо иншоот қурилишида ишнинг ёмон йўлга қўйилганлиги фабрикани фойдаланишга топшириш муддатини уч баравар чўзиб юборди. Нукусда содир бўлган қийинчиликни бартараф этиш учун пудратчи ташкилотни алмаштириш даркорга ўхшайди.

Маълумки, республикамизда узоқ вақтдан бери парранда гўшти етиштириш оқсаб келаётир. Шунинг учун қисқа муддатда кўп миқдордаги парҳезли парранда гўшти етиштириш соҳасида насл-паррандачилик фабрикаларини бино этиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Чунки, янги технология бўйича боқилган жўжа 58 кунда бир килограмму 350 граммга етади.

Дастлабки шундай фабрикаларни Янгийўл районида Қурилиш министрлигининг 6-тресті, Андижонда Қишлоқ қурилиши министрлигининг 24-трестига қарашли 2-кўчма механизациялашган колоннаси, Каттақўрғонда шу министрликнинг 15-трести бунёд этмоқда. Бу объектларнинг барчасида қувватларни ишга тушириш муддати аллақачон тугаган. Қурувчиларнинг айби билан паррандачилар аҳолидан неча юз тонна парранда гўшти қарздор бўлиб қолишди.

Паррандачилик фабрикаларида январь ва февраль ойларидаги қурилиш-монтаж ишларининг бориши кишини ташвишга солади. Фактларга мурожаат қилайлик. Янгийўллик қурувчилар 1974 йилнинг охиригача водопровод трубалари ётқизишни тамомлай олмадилар. Улар бу ишни январь-февраль ойларида тугаллаймиз ва ўша заҳоти фабриканинг барча қувватларини давлат комиссиясига қабул учун топширамиз, деб паррандачиларни ишонтирдилар. 6-трест январь ойи топшириқларини уддалай олмай, фойдаланишга топшириш муддатини биратўласи учинчи кварталга ўтказиб қўяқолди.

Каттақўрғон фабрикаси қурилишидаги аҳволни ҳам яхши дейиш қийин. Қурилишнинг иккинчи навбатини тамомлаш учун яна уч миллион сўмлик маблағни ўзлаштириш зарур. План тиғиз ва уни бажариш учун йилнинг биринчи кунлариданоқ аниқ ишлаш талаб қилинади. Бироқ 15-трестга қарашли 48-кўчма механизациялашган колонна (бошлиғи Н. Абдуллаев) январь ойи топшириғини 72 процент бажаришдан нарига ўтолмади. Андижондаги объектга келсак, унга кетма-кет тузатишлар киритилиши, чала ишларнинг кўплиги фабрикани ўз вақтида фойдаланишга топширишга тўсқинлик қилмоқда.

Қурилиш министрликлари насл-паррандачилик фабрикаларини қураётган ўз бўлимларининг фаолияти устидан оператив контроль ўрнатишлари, саноат зоналари ва маданий-маиший ҳамда уй-жой объектлари қурилишидаги янги графикларни бажаришни таъминлашлари зарур.

Саноат паррандачилигида қувватларни ошириб бориш фақат давлат капитал маблағлари ҳисобигагина бўлмаслиги лозим. Кўпгина фабрикаларда олинаётган фойда ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондларида тўпланиб қолаётир. Лекин бу фондлардан жуда суст фойдаланилмоқда.

Ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондлари ҳисобига корхоналар буюртмасини Ўзбекистон Совхозлар министрлигининг ремонт-қурилиш тресті бажаради. У бу йил паррандачиларнинг 2,4 миллион сўмлик буюртмасини адо этиши керак. Бунинг учун трестда барча имкониятлар мавжуд. Фақат у ишни омилкорлик билан ташкил этиши, олинган мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш зарур.

Д. ПОЛЕВОЙ,
«Совет Ўзбекистони»нинг жамоатчи мухбири.

«Таштекстильмаш» заводи асбобсозлик цехининг Б. Лан бошлиқ участкаси слесарлари шу кунларда 1976 йил ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

Суратда: участка аъзолари. Унгдан иккинчи — Б. Лан.

А. Тўраев фотоси.

Янги китоблар

Кейинги йилларда республикамиз умумтаълим мактаблари ва ўрта махсус ўқув юртларида чет тилларни ўқитишга алоҳида эътибор берилмоқда. «Ўқитувчи» нашриёти чет тили ўрганувчиларга янги совға тайёрлади. Яъни учта йирик дарслик ўзбек тилида чоп этилди. Филология фанлари кандидатлари Ж. Бўронов, У. Ҳошимов, Х. Исматуллаевларнинг «Инглиз тили грамматикаси», филология фанлари кандидати Т. Мирсоатовнинг «Немис тили грамматикаси» китоблари босилиб чиқди.

Энг муҳими, чет тилларидан дарс бераётган барча ўқитувчиларнинг кундалик қўлланмаси — А. А. Миролюбов, И. В. Раҳманов ва В. С. Цетлин таҳрири остида чиққан «Ўрта мактабда чет тили ўқитишнинг умумий методикаси» китоби Ғ. Алиев ва И. Аълоев томонидан ўзбек тилига таржима қилиниб, чоп этилди.

Ж. Бўронов ва бошқаларнинг «Инглиз тили грамматикаси» дарслиги Ўзбекистондаги чет тили педагогика институтлари ва университетларнинг инглиз тили факультетлари учун СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги томонидан тасдиқланган янги ўқув плани асосида тузилган. Дарсликда инглиз тили грамматикасининг систематик курси ўзбек тилида баён этилган.

МУҲИМ ҚЎЛЛАНМАЛАР

Композициясига кўра, бу дарслик морфология, синтаксис ва пунктуация бўлимларини ўз ичига олади. Морфология ва синтаксис қисмларида студентлар инглиз тили грамматикасининг парадигматик ва синтагматик қонун-қоидалари билан, сўз туркумларининг грамматик белгилари ва уларнинг ясалиш усуллари билан танишсалар, пунктуация бўлимида эса улар инглиз тили орфографиясининг асосий қоидалари, оғзаки нутқни ёзма нутққа айлантириш жараёнидаги қабул қилинган йўл-йўриқларни ўрганадилар.

Биз сўз юритмоқчи бўлган иккинчи китоб — филология фанлари кандидати Т. Мирсоатовнинг «Немис тили грамматикаси» дарслиги республикамизнинг чет тиллар педагогика институтлари ва факультетларининг миллий группалари I—III курс студентларига қўлланма сифатида тавсия этилади.

Қўлланмада немис ва ўзбек тилларининг филологиясидаги асосий фарқ, ўхшаш ва ноўхшашликлар, мос келишлар, икки тилдан бирортасида ортиқ ёки кам бўлган грамматик формаларни бир тилдан иккинчисига қандай ифода этиш усулларини қиёсий тарзда очиб беришга ҳаракат қилинган.

Ниҳоят, учинчи китоб — СССР Педагогика фанлари академияси, умумий ва политехника таълими институти коллективи ҳамкорликда тайёрлаган, А. А. Миролюбов, И. В. Раҳманов, В. С. Цетлинлар таҳрири остида босилиб чиққан «Общая методика обучения иностранным языкам в средней школе» китобидир. Бу китоб республикамизда чет тилларини ўқитиш методикаси бўйича асосий қўлланмалардан бири бўлиб келмоқда.

Қўлланманинг ўзбек тилида чоп этилиши қувонарли ҳолдир. Китоб муаллифлари ўз олдиларига совет умумий таълим мактаблари тараққиёти йилларида тўпланган инглиз, немис ва француз тилларини ўқитиш тажрибасини умумлаштириш, ўқитиш практикаси илгари сурган асосий назарий масалаларни таҳлил қилиш вазифасини қўйган.

Қўлланмани ўзбек тилига таржима қилишда чет тили фактларини она тили фактлари билан қиёслашга доир маълум ўзгартишлар киритилган.

С. СОАТОВ,
«Ўқитувчи» нашриёти чет эллар адабиёти редакциясининг редактори.

ЕТУК СОЦИАЛИЗМ ВА ЯНГИ ИНСОН

АГИТАТОР ВА ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Мамлакатимизда социализм ва коммунизм қурилиши йиллари мобайнида кишиларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи таркиб топди. Совет халқи ишлаб чиқариш воситаларига ижтимоий мулк, иқтисодий, социал-сиёсий ва маданий ҳаётнинг, марксча-ленинча идеология, ишчилар синфи манфаатлари ва коммунистик идеалларининг бирлиги негизида шаклланди.

Совет халқи жамиятимиздаги юздан ортиқ социалистик миллат ва элатнинг ягона оилага — СССРга бирлашганлигини ифодалайди. Совет халқи Ватанимиздаги барча синфлар, социал гуруҳларнинг бирлигини, улар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини, жамиятимизнинг аста-секин таркиб топиб бораётган социал бир хиллигини ўзида мужассамлаштиради.

Ана шу заминда янги инсон тимсоли — совет кишисининг ажойиб фазилатлари: коммунизм ишига садоқат, социалистик ватанпарварлик ва интернационализм, юксак меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлик, эксплуатация ва зулмга, миллий ва ирқий хурофотларга муросасизлик, барча мамлакатларнинг меҳнаткашлари билан синфий бирдамлик фазилатлари таркиб топди. Коммунизм учун фидокор курашчилар бўлган чинакам интернационалистлар авлоди ўсиб етишди.

Чинакам интернационалистлар авлодига — янги инсон тимсоли бўлган совет кишисига барча миллатлар ва мамлакатлар меҳнаткашларининг манфаатларини, мақсадлари ва вазифаларини ифодаловчи социалистик умуммиллий ифтихор хосдир. Биргаликда қилинган меҳнатда, социализм учун курашда, социализмни ҳимоя қилиш учун олиб борилган жангларда, коммунизмнинг моддий-техникавий базасини вужудга келтириш жараёнида пайдо бўлиб, кенг миқёсда ривожланаётган совет кишисининг социалистик умуммиллий ифтихори бир қанча хусусиятларга эга.

Биринчи хусусият. Совет кишисининг миллий ифтихори ўз халқининг тарихини, тилини, прогрессив анъаналарини, маданиятини, моддий ва маънавий бойликларини иззат-ҳурмат қилиш ифтихори умуммиллий ифтихор билан, яъни Ватанимиздаги барча миллатларнинг, элатларнинг тарихини, тилини, прогрессив анъаналарини, маданиятини, моддий ва маънавий бойликларини иззат-ҳурмат қилиш ифтихори билан тўғри қўшилиб боряпти. Совет кишисининг умуммиллий ифтихори унинг миллий ифтихорига нисбатан чуқурроқ ва кенгроқ тушунчадир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев айтганидек, «Совет кишисининг умуммиллий ифтихори — бу жуда катта, миқёси кенг, ўз мазмуни жиҳатидан ғоят бой ҳис-туйғудир. Бу ҳис-туйғу мамлакатимизни ташкил этган халқлардан ҳар бирининг табиий миллий ҳис-туйғуларидан чуқурроқ ва кенгроқдир. Бу ҳис-туйғу миллион-миллион совет кишиларининг меҳнати, шижоати, ижодкор даҳоси яратган энг яхши нарсаларнинг ҳаммасини ўзига қамраб олган».

Иккинчи хусусият. Совет кишиси ўз Ватанини иззат-ҳурмат қилиш ифтихорини бошқа социалистик мамлакатларни иззат-ҳурмат қилиш, қўллаб-қувватлаш, ўзаро ёрдам кўрсатиш ифтихори билан узвий боғлайди. Совет кишисининг социалистик умуммиллий ифтихори социализм ҳамдўстлигидаги барча мамлакатларнинг тақдири, ижтимоий-иқтисодий тузуми, идеологияси, мақсадлари, вазифалари, манфаатлари бирлигидан келиб чиқади.

Учинчи хусусият. Совет кишиси коммунизм қурилишини, унда эришилган ҳар бир ютуқни капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг, меҳнаткашларнинг империализмга қарши курашида илҳомлантирувчи омил деб тушунади. Совет кишисининг мамлакатимизда коммунизм қурилиши билан капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг, меҳнаткашларнинг революцион кураши ўзаро алоқадорлигини тушуниши уни янада яхшироқ меҳнат қилишга даъват этади.

Тўртинчи хусусият. Совет кишисининг социалистик умуммиллий ифтихори Осиё, Африка ва Латин Америкасининг меҳнаткашларига, прогрессив, демократик, революцион кучларига ўз хайрихоҳлиги, тажрибаси, моддий ва маънавий ёрдами билан мадад бераётганлигида намоён бўлмоқда.

Совет кишисининг социалистик умуммиллий ифтихори бутун халқимизнинг буюк ватанпарварлик ва интернационализм ҳис-туйғулари бирикмасидан иборат.

Ватанпарварлик ва интернационализм нима?

Ватанпарварлик — бу она-Ватанга, ўз халқига, ўз халқининг тилига, тарихига, санъати, адабиёти, маданиятига, социалистик жамиятда эса сиёсий тузумга ҳам бўлган чексиз муҳаббат ва садоқат ҳис-туйғуларидир. «Ватанпарварлик, — деган эди В. И. Ленин, — асрлар ва минг йиллар мобайнида бир-бирларидан айрим яшаб келган мамлакатларда маҳкам ўрнашиб олган энг чуқур ҳислардан биридир». (Асарлар, 4-нашр, 28-том, 194-бет).

Капиталистик мамлакатлардаги реакцион доиралар, буржуа идеологлари «Ватан», «ватанпарварлик» ҳақида жуда кўп сафсатабозлик қилиб келдилар ва қилмоқдалар. Аслида эса, ўз миллатларига нисбатан ғоят катта жиноят ва хиёнатлар қилишдан қайтмайдилар ва қайтмаётирлар.

Капиталистик сохта «ватанпарварлик» текинхўрлик, монополистларнинг ва уларга хизмат қилувчи маддоҳларнинг катта фойда орттириш учун очкўзлик, мунофиқлик, маккорлик билан интилишларини акс эттиради, холос. Чинакам ватанпарварлик эса моддий ва маънавий бойликларни яратувчи меҳнаткаш халққа хос фазилатдир. Жамиятимиз тараққиётининг ҳаракатлантирувчи кучларидан бири бўлган социалистик ватанпарварлик ана шундай чинакам ватанпарварликдир.

Ўз Ватанини, яъни ўз мамлакатининг иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётини, ер ости ва ер усти бойликларини, ўрмонлари, тоғлари, боғларини, қишлоқларини, шаҳарларини, ўз халқини, унинг демократик ва революцион анъаналарини бажонидил севадиган совет ватанпарварлари бошқа мамлакатларда яшовчи халқларга, уларнинг ҳуқуқларига ва мустақиллик, тинчлик, демократия ва социализм учун олиб бораётган курашларига катта ҳурмат билан қарайдилар.

ҚОЛОҚЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛСИН

✦ Хоразмда чорвачилик оқсаяпти. ✦ Маҳсулдорлик паст, таннарх қиммат ✦ Моллар озуқага ёлчимаяпти ✦ Ҳаракатсиз механизмлар ✦ Фан ютуқларига, янгиликка — кенг йўл ✦ Резервлар, етилган масалалар.

Областда пахтадан рекорд ҳосил етиштирилаётганлиги ҳаммага равшан. Колхозлар ва совхозлар экономикаси тараққиётида пахтачилик етакчи ўринни эгаллаб турибди. Демак, даромаднинг асосий манбаи — пахтачиликдир. Дон, айниқса шоли етиштириш соҳасида муайян ютуқларга эришилди.

Аммо, қишлоқ хўжалиги янги босқичга қадам қўймоқда, совхозлар ва колхозлар экономикасини жадал суръатлар билан юксалтириш учун кенг уфқлар очиляпти. Бу уфқлар — комплекс тараққиёт йўлидир, ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этиш ва унинг самарадорлигини узлуксиз ошира бориш йўлидир.

КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVII пленуми қарорларида ҳам қишлоқ хўжалигини комплекс ривожлантириш вазифаси илгари сурилди. Айниқса жамоат чорвачилигини бутун чоралар билан юксалтириш зарурлиги алоҳида таъкидланди.

Эътироф қилишимиз керакки, областда чорвачиликнинг аҳволи ҳозирги юксак талаблар даражасида эмас. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVII пленуми қарорида ҳаққоний қайд қилинганидек, чорва моллар маҳсулдорлигини ошириш, мол туёғини кўпайтириш таъминланмаётир. Мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтирилган эмас. Фермаларни механизациялаш даражаси паст, малакали кадрлар етишмаётир.

Аввало, чорвачиликдаги қолоқликни тугатиш соҳасида баъзи ишлар амалга оширилганлигини таъкидлаб ўтишимиз керак. Ихтисослаштириш ва концентрациялаш йўлида дастлабки қадам қўйилди. Қизилжар яйловида иккита қорамолчилик совхози, Урганчда бўрдоқичилик совхози, паррандачилик фабрикаси, 7 та колхозлараро бўрдоқичилик базаси ишлаб турибди. Молларни бўрдоқига боқиш туфайли гўштга топширилган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни 1970 йилдаги 286 килограммдан ўтган йили 350 килограммга, шу йилнинг январь ва февраль ойларида эса 380 килограммга етди. Бултур ҳар сигирдан 1569 килограмм сут соғиб олинди. Қоракўл тери, тухум етиштириш анча кўпайди.

Илғор хўжаликларда чорвачилик комплекслари қурилмоқда. Боғот районидаги Нариманов номли колхозда шундай комплекс ишга туширилди. Сут-товар фермасидаги иш жараёнлари тўла механизациялашган, озуқа цехи омихта ем тайёрлаб бера бошлади. Колхозда янги тармоқ — қуёнчилик тез равнақ топмоқда. Бу пешқадам хўжаликда, шунингдек, Урганч районидаги Ленин номли, Хонқа районидаги Охунбобоев номли колхозларда чорвачиликнинг рентабеллиги йилдан-йилга ошаётир.

Афсуски, бундай илғор хўжаликлар областда ҳали кам. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш план топшириқларини бажармаётган, бу тармоқдан иқтисодий зарар кўраётган колхозлар ва совхозлар эса кўпчиликни ташкил қилади.

Урганч районида гўшт ва сут етиштириш планлари сурункасига бажарилмаётир. Ўтган йили 1693 тонна ўрнига 1439 тонна гўшт, 3 минг тонна ўрнига 2890 тонна сут етиштирилди. Қишлов даврида молларнинг маҳсулдорлиги пасайиб кетди. Чапаев номли колхозда бултур ҳар сигирдан 1253 килограмм, «Комсомол» колхозида 1257 килограмм сут соғиб олинди, холос. Ҳозир ҳам ҳар сигирдан кунига соғиб олинаётган сут 3,5-4 килограммдан ошмаётир. Бунинг сабаби шундаки, сигирларга рацион бўйича ем-хашак берилмайди, фермаларнинг аҳволи зооветеринария талабларига жавоб бермайди.

Хонқа райони хўжаликларида сут етиштириш кўпайиш ўрнига камаймоқда. 1973 йилда ҳар сигирдан 1523 килограмм, ўтган йили эса 1412 килограмм сут олинган. Қишлов даврида кўрсаткич яна пасайди. Айниқса «Хоразм», «Победа» ва «Правда» колхозларида айрим кунлари бир сигирнинг сути уч килограммдан ошмаётир.

Подада сигирлар сони камлиги ҳақида гап-сўз кўп. Лекин, бу билан сигир кўпаймаяпти. Область колхоз ва совхозларида 103 минг бош қорамол бор. Шундан сигирлар 23 минг бош, холос. Шунга қарамай, сигирларни гўшт учун сўйиб юбориш фактлари юз бермоқда. Масалан, ўтган йили Қўшкўпир районида 1029 бош зотли қорамол, шу жумладан 186 зотли сигир гўштга топширилган. Сабаб нима?

— Зотли моллар юқумли касалликка чалинди, — дейишади колхоз раҳбарлари.

Бироқ, фермаларда ветеринария қоидаларига риоя қилинмаётганлиги, моллар парваришига бефарқ қаралаётганлиги тўғрисида ломмим дейишмайди. Бу аҳвол учун область қишлоқ хўжалик бошқармаси ветеринария бўлими бошлиғи Қ. Матёқубов ҳам айбли. Ахир, у бош давлат ветеринария инспектори-ку. Наҳотки, фермаларда касаллик тарқалишига бамайлихотир қараб турса?!

Гурлан районида ҳам бултур 249 сигир гўштга топширилган. Ҳар сигирнинг ўртача вазни 294 килограмм, холос. Райондаги Ҳамза номли колхозда сигирлар сони бир йилда 198 бошдан 171 бошга, «Ленинизм» колхозида 193 бошдан 181 бошга камайган. Бу алфозда сутни кўпайтириб бўлармиди!

Сигирларнинг қисир қолиш ҳолларига барҳам берилмаётир. Ҳазорасп ва Шовот районларида ҳар 100 сигирдан 38 сигир қисир қолган, область бўйича эса қисир сигирлар қарийб 30 процентни ташкил этади. Бу факт сунъий қочириш пунктлари ёмон ишлаётганлигини кўрсатади. Областда давлат наслчилик корхонаси мавжуд. Корхона ходимлари, унинг директори И. Собиржонов сунъий қочириш пунктлари ишини тузук йўлга қўйиш ва моллар зотини яхшилашда активлик кўрсатмаётирлар.

Чорвачилик соҳасидаги қолоқлик ҳақида гап борганида, ем-хашак базаси етарли даражада мустаҳкамланмаётганлигини кўрсатиб ўтиш керак. Жаҳонга машҳур Хива бедасининг шуҳрати ҳали тикланган йўқ. 152 минг гектар экин майдонига эга бўлган областда атиги 15 минг гектардан кўпроқ бедазор бор. Баъзи хўжаликларда беда майдони камайиб, ҳосилдорлик пасайиб кетган. Ўтган йили 10 минг гектардан ортиқ майдонга силос учун маккажўхори экилди. Аммо, ҳар гектар ердан фақат 339 центнер кўкпоя олинди. Кўпчилик колхозлар шўрхок, партов ерларга беда, маккажўхори экиб, кам ҳосил олишяпти.

«Олдин чигитни экиб олайлик, бошқа экинларга кейин навбат келади» деган зарарли кайфият ҳозир ҳам бор. Озуқабоп экинларга унумдор ерларни ажратиш, экишга ҳозирдан тайёргарлик кўриш Урганч ва Ҳазорасп районлари раҳбарларининг хотирига келмаётир. Кўклам эса эшик қоқяпти.

Пахта-беда алмашлаб экишни жорий этиш ҳақида область, район партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик бошқармалари кўпгина қарорлар қабул қилдилар. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг 1975 йилги социалистик мажбуриятларида ҳам бу масала тилга олинган. Қарорлардан амалий ишга кўчиш, қоғозга эмас, далага алмашлаб экиш вақти келди. Бусиз ем-хашак базасини мустаҳкамлаб бўлмайди.

Чорвачиликни механизациялаш даражаси паст. Мавжуд агрегат ва механизмлар тўла ишлатилмаётир. 65 хўжаликда соғиш агрегати бор, уларнинг ярмига яқини «хўжа кўрсин»га савлат тўкиб турибди. Хашакни майдалаб берадиган агрегатлардан етарли фойдаланилмаётир. «Узсельхозтехника» область бирлашмасига қарашли механизациялашган кўчма колонна агрегатларни ўрнатиб береди-ю, ремонт ва техника хизмати кўрсатадиган ташкилот эса йўқ. Механизмларга эҳтиёт қисмлар етказиб беришда ҳам сансалорлик ҳукм сурмоқда. Фермаларда қўл меҳнати камайтирилмаса, маҳсулот таннархи ошиб бориши ўз-ўзидан аён. Масалан бир центнер гўшт етиштиришга 1970 йилда 157 сўм, 1973 йилда 186 сўм сарфланган, бир центнер сутнинг таннархи эса 19 сўмдан 20 сўмга етган. Ўтган йили ҳам сут, гўшт, тухум етиштиришга маблағ сарфлаш камаймади.

Чорвачилик комплекслари қурилиши кенг авж олдирилмаётир. Хива районидаги Ленин номли, Гурлан районидаги «Коммунизм», Шовот районидаги «Москва» колхозларида бу комплексларни қуриш бошланди-ю, лекин қурилиш суръати суст. Бошқа хўжаликларда эса ҳали бундай режа ҳам тузилмаган. Областда 43 та хлорелла установкаси қуриш, хўжаликлараро озуқа заводи ва цехларини барпо қилиш тадбирлари белгиланди. Гап бу ҳаётий муҳим режаларни амалда рўёбга чиқаришдадир.

Область хўжаликларида 175 минг бошга яқин қўй-эчки, шу жумладан 96 минг бош совлиқ бор. Уларнинг кўпчилиги Тахтакўпир, Саримой, Дарғонота яйловларида боқилаётир. Лекин, қўзилатишни ўтказишга тайёргарлик ҳали поёнига етмади. Бу муҳим кампанияга пухта тураддуд кўриш шу куннинг кечиктирилмайдиган ишидир. Қизилжар яйловидаги совхозларда йилқичиликни ривожлантириш, хўжаликларда қуёнчилик, балиқчилик ва бошқа тармоқларни ҳам юксалтириш, ихтисослаштириш ва концентрациялашни дадиллик билан амалга ошириш зарурлигини ҳаёт тақозо қилмоқда. Чорвачиликни малакали кадрлар билан мустаҳкамламай туриб, бу зарбдор соҳани жадал ривожлантириш қийин, албатта. Фермаларда зоотехниклар, ветеринария врачлари, ассимиляторлар етишмаётир. Чорвачилик кадрлари тайёрлашни тубдан яхшилаш лозим.

Область чорвачилигида қолоқликни тезроқ тугатиш учун бу тармоққа муносабатни кескин яхшилаш якунловчи йилда олинган юксак мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш учун барча тадбирларни изчиллик, қатъият билан амалга ошириш керак.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПЛАНЕТАМИЗДА

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

Тўртинчи мартда Прагада социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарларининг кенгаши очилди. Кенгаш ишида Болгария Коммунистик партияси, Венгрия Социалистик ишчи партияси, Германия Бирлашган социалистик партияси, Куба Коммунистик партияси, Монголия Халқ революцион партияси, Польша Бирлашган ишчи партияси, Руминия Коммунистик партияси, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Чехословакия Коммунистик партиясининг вакиллари қатнашмоқдалар.

ХАЛҚАРО КОММУНИСТИК ҲАРАКАТНИ ЖИПСЛАШТИРИШ УЧУН

БАҒДОД. (ТАСС). Ироқ Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бу ерда бўлиб ўтган пленумига хавола қилинган докладда айтиладики, Ироқ ўтган йили социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан, аввало Совет Иттифоқи билан кўп томонлама муносабатларни ривожлантиришни давом эттирди.

Докладнинг халқаро бўлимида ҳозирги вақтда Коммунистик ва ишчи партияларнинг янги халқаро кенгашини чақириш учун барча шарт-шароитлар мавжуд дейилади ҳамда Европадаги Коммунистик ва ишчи партияларнинг ўтказиладиган конференцияси табрикланади. Пленум Пекин раҳбарларининг Совет Иттифоқига қарши бузғунчилик йўлини қатъиян қоралади.

ВАШИНГТОН. АҚШ конгресси биноси олдида ишдан бўшатилган ишчиларнинг оммавий намойиши бўлиб ўтди. Улар «Бизга иш керак», «Оилани боқиш учун пулимиз йўқ» деган шиорлар кўтариб олишган эди. Америка пойтахтига Нью-Йорк, Нью-Жерси, Пенсильвания, Виржиния штатларидан юзлаб ишсизлар тўпланиб федерал маъмурлардан ўз аҳволларини яхшилаш учун шошилинч тадбирлар кўришни талаб қилдилар. Суратда: намойиш қатнашчилари Капитолия олдида.

ЮПИ-ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМ ОДИМЛАРИ

◆ БУХАРЕСТ. Социалистик Руминияда сув ресурсларидан рационал фойдаланишнинг кенг программаси амалга оширилмоқда. Ҳозир мамлакатнинг шимоли-ғарбида бирданига учта дарёни — Яда, Дрэгана ва Секуеу дарёларини обод қилиш юзасидан иш бошланиб кетди. Тузилган лойиҳа бўйича Дрэганада тўғон қуриш ва 120 миллион куб метр сув сиғадиган сув омбори барпо этиш назарда тутилади. Сув 4 километрли туннел орқали Ремецидаги ер ости электр станциясининг трубиналарига қараб оқади. Электр станция 146 минг киловатт қувватга эга бўлади.

◆ ГАВАНА. Кубада паррандачилик халқ ҳокимияти йиллари мобайнида индустриал изга кўчирилди. 1974 йилда паррандачилик корхоналарида 1 миллиард 705 минг донагача тухум етиштирилди.

◆ БЕЛГРАД. Югославияда энг катта лигнит конларидан бири — Колубара кўмир ҳавзаси 600 квадрат километрдан ҳам кенгроқ майдонни эгаллаб турибди. Ҳавзада ҳар куни ўрта ҳисобда 25 минг тоннагача кўмир қазиб чиқарилади.

Яқин беш йил мобайнида Колубара ҳавзасини ривожлантириш программаси тасдиқланди. Бу программа янгидан бир қанча разрезларни ишга туширишни ва «Тамнава» кони қурилишини назарда тутади. Колубара ҳавзаси 1979 йилда 22 миллион тоннага яқин, ҳозиргига қараганда уч баравар кўп кўмир беради.

◆ ХАНОЙ. Вьетнам Демократик Республикасининг меҳнаткашлари медицина ходими кунини тантанали вазиятда нишонладилар. Ҳозирги вақтда республиканинг текисликдаги вилоятлари ҳамда мамлакатнинг тоғлиқ ва тоғ ёнбағри районларидаги жамоаларнинг 80 процентидан кўпида медицина пунктлари бор.

Вьетнам хусусида Париж битимлари имзоланганидан кейин ўтган йиллар мобайнидагина мамлакатда минглаб олий маълумотли врач ва фармацевт тайёрланди. (ТАСС).

КАМБОДЖАДА ЖАНГЛАР

БАНГКОК, 4 март. (ТАСС). Камбоджа ватанпарварлари Пномпенга тазйиқни кучайтирмоқдалар. Бугун озодлик кучлари душман позицияларини бир неча бор тўпга тутдилар. Шаҳарга ва ҳарбий-ҳаво базасига айлантирилган Почентонг аэропортига 30 мартда ракеталар билан зарба берилди. Ватанпарварлар Меконг дарёсининг ўзанига мина қўйдилар. Шундай қилиб, Почентонг аэропорти қамал қилинган пойтахтга ўқ-дори ва озиқ-овқат етказиладиган бирдан-бир имкони бор пункт бўлиб қолди. Лонноловчи қўшинлар дарёдаги миналарни зарарсизлантиришга зўр бериб муваффақиятсиз уринмоқдалар.

Пойтахтда ҳали ҳам озиқ-овқат маҳсулотлари кескин равишда етишмаяпти. Фронтлардаги оғир вазият тўғрисида оғиздан-оғизга ўтаётган маълумотлар ваҳима кайфиятини вужудга келтирмоқда. Пномпенда талончилик ҳоллари кўпайиб кетди. Ажнабий гражданларнинг ҳаммаси тезлик билан кўчирилмоқда.

Лонноловчи офицерларнинг айтишича, қўшинларда руҳий тушкунлик ҳукм сурмоқда. Чет эл информация агентликларининг мухбирлари шундай хабар қиладилар.

Халқаро мавзуда

ЯМОҚ ТУШГАН КОНСТИТУЦИЯ

Матбуотда аввал хабар қилинганидек, халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг сессиясида Хитой конституциясига ўзгартиришлар киритилди. Маочиларга махфий шароитда ўтказилган халқ вакиллари Умумхитой мажлиси сессиясини чақириш ва мамлакат конституциясига ўзгартишлар киритиш нега лозим бўлиб қолди? деган савол туғилиши табиий.

Маълумки, мамлакатда халқ революцияси ғалабалари қайд этилиб, Хитойда социалистик жамият қуришнинг бош йўли белгилаб берилган 1954 йил конституциясида қуйидагиларни ўқиш мумкин эди: «Мамлакатимиз барча элатлари эркин ва тенг ҳуқуқли халқларнинг буюк оиласига жипслашдилар. Турли элатлар ўртасидаги дўстлик ва ўзаро ёрдам асосида, империализмга қарши, буюк давлатчилик шовинизми ва маҳаллий миллатчиликка қарши кураш асосида мамлакатимиз элатларининг жипслиги оғишмай мустаҳкамланмоқда. Иқтисодий ва маданий қурилиш жараёнида давлат барча элатларнинг эҳтиёжи тўғрисида ғамхўрлик қилиб, социалистик ўзгаришлар масаласида эса улар тараққиётининг хусусиятларини тўла ҳисобга олади».

Хўш, Хитой раҳбарлари бу йўл-йўриқларга амал қилдиларми? Афсуски, йўқ. Мамлакатда социалистик жамият эмас, балки армия ёрдамида шовинистик характердаги ҳарбий бюрократик диктатура ўрнатилди, яъни социалистик типдаги сиёсий системага, давлат органларининг конституцияси системасига бутунлай барҳам берилди. Иккинчи томондан эса буюк давлатчилик шовинизми, жаҳонга устун бўлиш учун ҳаракат ва миллатчилик Пекин сиёсатининг бош йўналишларига айланди. Мао Цзе дун Хитой революцияси идеалларига хиёнат қилиб, мамлакат конституциясини ревизия қилди. Мамлакатда хитой, яъни хань миллати билан бошқа барча миллат ва элатларни мажбуран аралаштириш сиёсати олиб борилмоқда. Бу мақсад учун шахсан Мао Цзэ-дун бош-қош бўлган «маданий революция» мамлакатда етарли шарт-шароит яратиб берди. Фикримизнинг далили сифатида қуйидаги фактларни келтириб ўтамиз.

Хитой Коммунистик партияси халқ революцияси даврида ленинча миллий сиёсат принципларига амал қилиб, хитой бўлмаган халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқини тан олган эди. Аммо 1949 йилда Хитой Халқ Республикаси ташкил этилгандан сўнг Коммунистик партия раҳбарлигидаги маочилар қанолти «Ягона хитой миллати» барпо қилиш нуқтаи-назаридан ҳаракат қилиб, хитой бўлмаган халқларнинг бу ҳуқуқларидан бутунлай воз кечдилар. Чунончи, ички Монголия автоном районини олиб кўрайлик. Хитой Халқ Республикаси ташкил топмасдан илгари ҳам ички Монголия мавжуд эди. Аммо кейинчалик монголларга «қардошларча ёрдам» кўрсатиш баҳонаси билан бу автоном район билан хитой аҳолиси яшайдиган бошқа қўшни вилоятлар бирлаштирилди. Натижада ички Монголия автоном районида монголларга қараганда, хитойларнинг сони кўпайиб кетди. «Маданий революция»дан сўнг эса бу районда бир қатор территориал ўзгаришлар амалга оширилиб, ички Монголия майдони икки маротаба қисқарди. Унинг таркибидан эса монголлар яшайдиган катта областлар бошқа қўшни Хитой вилоятларига қўшиб берилди. Тибет автоном районида ҳам аҳвол шундай. Уйғур халқи тақдирида ҳам маочиларнинг буюк давлатчилик-миллатчилик сиёсати «самараларини» кўриш мумкин. Ҳозирги вақтда Синьцзян — уйғур автоном районига хитойларни оммавий кўчириш йўли билан уйғур аҳолиси ассимиляция қилинмоқда.

«Маданий революция» йилларида Коммунистик партияга, касаба союз ва бошқа сиёсий-оммавий ташкилотларга катта зарба берилди. Буларнинг ўрнига келган уюшмалар эса Маонинг марксча-ленинча назарияга ёт бўлган субъектив авантюристик ғояларига амал қилган ҳолда иш юритмоқдалар. Бу йилларда маҳаллий миллий автономия системаси йўқ қилиниб, кўпчилик миллий раҳбар кадрлар ўз лавозимларидан олиб ташланди, ёки таъқиб қилинди. Ҳокимиятнинг конституцион органлари тарқатиб юборилди. Уларнинг ўрнида ташкил этилган «революцион комитет»ларнинг раислари эса миллати хитой бўлган ҳарбийлардандир.

Мамлакатда 50 миллиондан ошиқ хитой бўлмаган миллат бор. Янги конституцияга биноан халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг элатлар ишлари бўйича комиссияси тарқатиб юборилди. Унинг вазифаси мамлакатда миллий сиёсат қандай амалга оширилаётганлигини кузатиб боришдан иборат эди. Демак, энди у билан бирга хитой бўлмаган халқларнинг тақдири тўғрисида озми-кўпми «ташвиш чекадиган» комиссия ҳам йўқ. Буларнинг ҳаммаси Пекинга Хитой халқи билан ўзга миллат ва элатларни аралаштириш учун катта имкониятлар беради.

Конституцияда ҳарбийларга катта ваколатлар берилган. Кейинги пайтларда Хитой Халқ Республикасида бўлиб ўтган воқеаларга эътибор берсак, маочилар халқнинг қўллаб-қувватлашидан бутунлай маҳрум бўлиб қолганлиги ва эндиликда Хитой халқида унга қарши кайфият кучайиб бораётганлигининг гувоҳи бўламиз. Шу туфайли ҳам эндиликда ҳокимиятни сақлаб қолиш учун халқ эмас, балки армия Пекин раҳбарларининг суянчиғи бўлиб қолди.

Маочилар 50-йилларнинг охирларидан бошлаб мамлакатда турли-туман тажрибалар, «катта-кичик» сакрашлар ўтказди. Буларнинг ҳаммаси халқ бошига катта кулфатлар солди. Демак, эндиликда 1954 йилда қабул қилинган конституцияни Маонинг ҳозирги ички ва ташқи сиёсатига мослаштириш заруряти туғилди. Масалан, 1949 йилда Халқ сиёсий маслаҳат кенгаши қабул қилган программада «Хитой Халқ Республикаси жаҳоннинг барча тинчликсевар ва эркпарвар мамлакат ва халқлари билан, биринчи навбатда Совет Иттифоқи, халқ демократияси мамлакатлари ва мазлум миллатлар билан биргаликда халқаро тинчлик ва демократия лагерида, бутун дунёда узоқ муддатли тинчликни таъминлаш учун империалистик агрессияга қарши кураш олиб боради», дейилган эди. Янги конституцияда эса Хитойнинг социалистик мамлакатлар билан дўстлиги ва ҳамкорлиги тўғрисида, Хитой Халқ Республикасининг илгарилари баён этилган тинчликпарвар сиёсат тўғрисида ҳеч қандай гап йўқ, аксинча унда «урушга тайёрланиш» тўғрисидаги чақириқларни ўқиш мумкин.

Конституция давлат қонуни ҳисобланиб, унда у ёки бу мамлакатнинг тараққиёт йўналишлари белгилаб берилади. Хитой Халқ Республикаси тарихида 21 йилдан сўнг иккинчи маротаба қабул қилинган бу конституция хитой халқининг тақдирига қандай таъсир кўрсатади, буни келажак кўрсатади.

Б. АСОМОВ,
М. СОЛИҲБОЕВА.

Чунки, Совет Иттифоқи халқларининг манфаатлари билан барча мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг туб манфаатлари, мақсадлари, социалистик ватанпарварлик билан интернационализмни ҳис қилиш туйғулари узвий боғлангандир.

Интернационализм жаҳон ишчилар синфининг, барча мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг, уларнинг авангарди бўлган марксчи-ленинчи партияларнинг капитализмга қарши, миллий-озодлик, мустақиллик, демократия, социал тараққиёт учун, социализм ва коммунизм учун курашда бирдамлигини, туб мақсадлари, манфаатлари, вазифалари бирлигини, ирода, интизом, ҳаракатлари бирлигини ифодалайди. Ленин миллатчиликка яқин турувчи маҳаллийчиликка қарши шафқатсиз курашиш зарурлигини кўрсатиб, «Биз интернационалистлармиз» деб таълим берган эди.

«Капитал, — деган эди Ленин, — халқаро бир кучдир. Бу кучни енгмоқ учун ишчиларнинг халқаро иттифоқи, уларнинг халқаро биродарлиги зарур.

Биз миллий душманликнинг, миллий низонинг, миллий айирмачиликнинг душманимиз. Биз — халқарочилар, интернационалистлармиз». (Асарлар, 4-нашр, 30-том, 315-бет).

Партиямиз Ленин таълимотига муттасил амал қилиб, уни янада ривожлантирди, интернационализмнинг совет кишиларининг фазилати ва эътиқодига айланишига эришди. Интернационализм бир гуруҳ коммунистларнинг идеалидан ҳамма миллат ва элатларга мансуб миллион-миллион совет кишиларининг чуқур эътиқодига ва хулқ-атвор нормасига айланди.

Бизнинг давримизда ўзининг меҳнати билан ижтимоий тараққиёт ва тинчликнинг таянчи бўлган жаҳон социалистик системасининг ривожланиши ва мустаҳкамланишига ҳар тарафлама ёрдам бераётган киши, капитализмга қарши, янги уруш хавфига қарши, социал тараққиёт учун курашда революцион кучларни бирлаштиришга, жипслаштиришга ҳисса қўшаётган киши чинакам ватанпарвар, чинакам интернационалистдир.

Ватанпарварлик, интернационализм, коммунизм ва тинчлик бирини иккинчисидан ажратиб бўлмайдиган тушунчалардир.

Электр ва атом энергияси даврида, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва электроника даврида, реактив самолётлар ва қитъалараро баллистик ракеталар, фан ва техниканинг янги-янги кашфиётлари даврида тинчлик учун, уни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун кураш ҳар бир ватанпарварнинг, ҳар бир интернационалистнинг муқаддас бурчидир.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Лидия Павловна Казанцеванинг меҳнат фаолияти фикримизнинг ёрқин далилидир. Л. П. Казанцева ўзининг шахсий тўққизинчи беш йиллик планини 1973 йил 28 апрелда, яъни икки йил-у тўрт ойда адо этди. Унинг шахсий беш йиллик топшириғидан ташқари тайёрлаган газламасидан юз мингдан зиёд хотин-қизларга кўйлак тикиш мумкин. Л. П. Казанцева 1975 йилнинг охирига бориб, яъни тўққизинчи беш йиллик мобайнида яна бир беш йилликни — ўнинчи беш йилликни ҳам бажариш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Л. П. Казанцева ўзининг меҳнат жасорати учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини олишга сазовор бўлди. Қуйидаги омиллар Л. П. Казанцева меҳнат жасоратининг манбаидир:

а) социализм афзалликларидан оқилона фойдаланиш;

б) социализм табиатидан келиб чиқувчи ижодий ва меҳнат активлигининг тобора ортиб бориши;

в) жамият, коллектив, шахснинг манфаатларида ва ўзаро муносабатларида антагонизмнинг йўқлиги, меҳнат аҳлида коллективизм психологиясининг қарор топганлиги;

г) гражданликни ва ўзига топширилган иш учун шахсий масъулиятни чуқур ҳис қилиш;

д) нормативдан ортиқча тиғиз усулда ишлаш. Л. П. Казанцева аввало нормадаги 24 станокда ишлади, кейинроқ 30 ва 32 станокда, КПСС XXIV съезди арафасида — 1971 йил 26-февралда эса икки нормада — 48 станокда ишлашга ўтди.

е) ҳар бир операция (станокларни айланиб чиқиш, узилган ипни улаш, сменани қабул қилиш ва топшириш ва бошқаларга сарфланадиган иш вақтини тежаш. Масалан, Л. П. Казанцева узилган ипни улашга одатдаги 25—30 секунд ўрнига 17 секунд сарфламоқда, смена мобайнида 70 минутни, станокларни айланиб чиқишга кетадиган вақтда яна 35 минутни, сменани қабул қилиш ва топширишда ҳам қўшимча бир неча минутларни тежаб қолмоқда.

Илғор ишчининг бу ташаббуси кенг қулоч ёймоқда. Л. П. Казанцеванинг меҳнат жасоратида янги инсон тимсоли бўлган миллион-миллион совет меҳнаткашларининг социалистик ватанпарварлик ва интернационализм ҳис-туйғулари бирикмасидан иборат умуммиллий ифтихори мужассамлашгандир.

Янги инсонга хос муносабатлар коммунизм куртаги сифатида ҳаётимизда пайдо бўлиб, кенг миқёсда ривожланмоқда. Саноат корхоналари ва муассасаларда, колхоз ва совхозларда, қурилишлар ва илмий лабораторияларда, қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда кенг авж олган меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати ана шундай умуминсоний муносабатларнинг ёрқин намунасидир. Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати коллектив аъзоларини бир-бирига иноқ ва тотув қиляпти. Бир киши ҳамма учун, ҳамма эса бир киши учун қайғурмоқда. Ҳар бир совет ишчиси, колхозчиси ёки зиёлиси ўз қўшнисининг, ўртоғининг, эл-юртининг меҳнат натижасига ҳам ахлоқий жавобгарликни чуқур ҳис этмоқда, англамоқда. Ҳамкасби орқада қолаётган экан, унга ёрдам бериш, ўз тажриба ва билимини ўртоқлашиш зарурлигини чуқур тушунмоқда ва амалда унга ҳамнафас бўлмоқда. Демак ривожланган социализм шароитида ҳар бир кишининг ютуғи, қувончи, қайғуси бутун коллективнинг, жамиятнинг ютуғи, қувончи, қайғусидир, бутун коллективнинг, жамиятнинг ютуғи, қувончи, қайғуси эса ҳар бир совет меҳнатчисининг ютуғи, қувончи, қайғусидир.

Коллективизм психологияси совет меҳнатчилари ижтимоий ва шахсий ҳаётининг ҳамма томонларига сингиб бормоқда.

Шаҳар ва қишлоқда яшовчи ҳар бир меҳнаткаш — Урал, Сибирь ёки Бекобод металлурги, Донбасс, Кузбасс ёки Оҳангарон шахтёри, Боку ва Тюмень нефтчиси ёки Бухоро оловкори, Қозоғистон ёки Олтой ғаллакори, Молдавия, Кавказ ёки Каттақўрғон миришкори, ўзбек, туркман, қирғиз ёки тожик пахтакори — ҳар бир меҳнатчи, ҳар бир совет кишиси коммунизмнинг муваффақиятли қурилишидан, мамлакатимиз ва бутун социалистик лагерь қудратининг мустаҳкамланишидан, тинчликнинг, бутун дунё меҳнаткашлари ва демократик кучлари дўстона бирлигининг мустаҳкамланишидан манфаатдордир.

Янги инсон тимсоли бўлган совет кишиси ватанпарварликни, интернационализмни, тинчликни, коммунизмни чуқур ҳис этиш ва англаш даражасига кўтарилди. Ижтимоий мулк негизида бутун социалистик жамият, бутун прогрессив инсоният ва ўзининг бахт-саодати йўлида фидокорона меҳнат қилиш совет кишиси социалистик умуммиллий ифтихорининг манбаи бўлиб қолди.

М. ОРТИҚХЎЖАЕВ,
фалсафа фанлари кандидати, доцент.

ҚАҲРАМОНЛАР — «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА «ЛЕНИН ЙЎЛИ» РЕДАКЦИЯЛАРИ МЕҲМОНИ

XXX

ЎТЮРАК КИШИЛАР

Яқинда «Совет Ўзбекистони» ва «Ленин йўли» газеталари редакцияларининг таклифига биноан Самарқанд областидаги Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари ва уч марта Шуҳрат орденлари кавалерларининг учрашуви бўлиб ўтди. Совет халқининг 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида қозонган ғалабасининг 30 йиллиги олдидан ўтказилган ушбу учрашувда область ҳарбий комиссари полковник С. Усмонов қисқача нутқ сўзлаб, совет халқининг немис-фашист босқинчиларга қарши олиб борган Улуғ Ватан урушида 159 минг самарқандлик қатнашганлигини, шулардан 42 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвон берилганлигини айтди.

Қаҳрамонлар учрашувида Совет Иттифоқи Қаҳрамони Бекир Дурсунович Мустафоев, станокли пулемёт расчётининг собиқ командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Жўра Маҳмудов, собиқ рота командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Анатолий Наумович Кузьмин, полк автоматчилар ротасининг собиқ командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Элбой Қорабоев, запасдаги гвардиячи старший сержант, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Пиримқул Нурмонов, запасдаги кичик лейтенант, ҳар уч даражали Шуҳрат орденлари кавалерлари Ҳурмат Ҳамзаевич Ҳусайнов ва бошқалар қатнашдилар. Улар халоскорлик жанглари ҳақида қаҳрамонлик қиссаларини ҳикоя қилиб бердилар:

Б. Д. МУСТАФОЕВ — Улуғ Ватан урушининг учинчи куни ўз ихтиёрим билан фронтга отландим. Бир неча ой Харьков шаҳридаги қисмда ҳарбий таълим ва машқларда бўлдим.

...Тоғ оралиғидаги сўқмоқдан бораётиб, асфальт йўлга чиқиб қолдик. Улкан тоғ ости ўйилиб, унда мустаҳкам истеҳком қурилган. Пастда денгиз чайқалиб турибди. Ўқланган пулемётлар асфальт йўлга тўғрилаб қўйилган. Олдида одам кўринмайди. «Пистирмага тушиб қолганга ўхшаймиз» дедим, разведкачиларимизга. Мен олға қараб дадил юрдим. Немис солдатлари нарироқдаги уйда ўтиришган экан. Бизлар яқинлашгач, палапартиш ўт очиб қолишди. Жанг унча чўзилмади. Кўп миқдордаги озиқ-овқат ва қурол-аслаҳаларни ўлжа қилиб олдик. Орадан ярим соат ўтар-ўтмас вақт ичида душманнинг ўқ-дори олиб келаётган автомашиналари кўринди. Хомчўт қилиб кўриб, 80 немис солдати келаётганлигини аниқладик. Душман яқин келиб қолганида командир буйруғи билан «максим»ни сайратиб юбордим. Фашистлар тутдай тўкилди. Шунда Саидмат Хўжаев деган ўзбек ҳам мардлик кўрсатганди.

Керчь шаҳрини немислардан озод қилишдаги жанговар хизматларим қўмондонлик томонидан юқори баҳоланди. Шаҳар учун бўлган шиддатли жангларда 12 фашист солдатини ва бир офицерини қириб ташладим.

ЖЎРА МАҲМУДОВ — Кунларнинг бирида эскадрон командири пулемёт расчёти билан фашистларнинг орқа томонига ўтиб зарба бериш ҳақида буйруқ берди. Кечаси билан ўт-ўлан оралаб, жарликлар орқали душманнинг орқа томонига ўтиб олдик. Тонг отгунча теварак атрофни ҳушёрлик билан кузатдик. Бир вақт қарасак, немисларнинг автоколоннаси ёнига келиб қолибмиз. Уни қандай қилиб қўлга тушириш ҳақида фикрлашиб олдик. Энг аввал автоколоннани қўриқлаб турган қоровулларнинг қаерларда турганини аниқладик. Уларда бизга нисбатан соқчилар сони 5-6 марта кўп эди. Пайт пойлаб пулемёт ва автоматлардан ўт очдик, ҳамма соқчиларни ер билн яксон қилдик. Душманнинг 600 та юк, 440 та енгил автомашинасини ва 370 та мотоциклини ўлжа қилиб олдик. Қўлга туширган ўлжаларни орқадан аскарларимиз етиб келгунча сақлаб турдик ва қўмондонликка топширдик.

Мана шу жанговар топшириқни бажариб, Қизил Армиямизнинг олға боришини таъминлаганимиз учун ҳамроҳларим орден ва медаллар билан тақдирланди. Менга эса СССР Олий Совети Президиумининг 1945 йил 27 февралдаги фармони билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

ПИРИМҚУЛ НУРМОНОВ — Украинанинг Изюм шаҳри атрофидаги Каменка қишлоғини душмандан озод қилдик. Шундан сўнг батальон командири менга Изюмга олиб борадиган йўлларни миналардан тозалашни топширди. Жангчилар билан жанговар топшириқни бажаришга киришдик. Душман кўмиб кетган 225 минани ер остидан кавлаб олиб, топшириқни муваффақиятли бажардик.

Қисмларимиз Запорожье шаҳрини озод қилиш учун жанг қилаётганда рота жангчиларини ҳужумга бошлаб бораётган ботир командиримиз дайди ўқдан ҳалок бўлди. Рота командирлигини ўз зиммамга олдим. Шаҳарга биринчи бўлиб кирдик. Бунинг учун «Қизил юлдуз» ордени билан мукофотландим.

Батальон командири бўлинмамизга Разумовка қишлоғидан чекинаётган душманнинг йўлини тўсиш ва унинг чекинишига йўл қўймай қириб ташлашни буюрди. Гвардиячиларимиз қишлоққа яқинлашиб борганда душман солдатлари уларни ўққа тутди. Жангда усталик билан ҳаракат қилиб, қишлоқни ўраб олдик. Разумовка қишлоғини фашистлардан тозалагач, шонли гвардиячиларимиз Нижнехортес қишлоғига чекинган душман устига босиб бордилар ва гитлерчиларни чор атрофдан ўраб, 250 асир, кўпгина яроғ-аслаҳа, ўқ-дори ва озиқ-овқат омборини қўлга туширдилар.

Совет Украинасини душмандан озод қилишдаги жангларда қатнашиб, шуларнинг бирида оғир ярадор бўлдим. Даволаниб, Запорожьедаги госпиталлардан бирида ётганимда, менга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилганлигини эшитиб қолдим. Бу 1944 йилнинг февраль ойида эди.

ЭЛБОЙ ҚОРАБОЕВ — Қаттиқ, шиддатли жанглар билан Днепр соҳилларига етиб борганимизда бўлинмамиз ёш солдатлар билан тўлдирилди. Днепр бўйида уч ярим ойдан кўпроқ туриб қолдик. Ниҳоят полк командири ўттиз автоматчига дарёдан кечиб ўтиб, тепаликка жойлашган душман позицияларини ишғол қилишни топширди. Жўш уриб оқаётган Днепрга ҳаммадан олдин тушдим. Осмондан ўқ ёғилиб туришига қарамай, дарё бўйига чиқиб олдик. Қаттиқ жанг ва найзабозлик билан тепаликни эгалладик. Душманга катта талафот етказдик. Ўлдирилган бир немис офицери ёнидан муҳим маълумотлар чиқди. Полк штаби бу маълумотлардан фойдаланди.

Рота командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. Н. Кузьмин, учта Шуҳрат ордени кавалери, кичик лейтенант Ҳ. Ҳ. Ҳусайнов, Сталинград остонаблагида, Украина ва Белоруссия ўрмонларида, Одер ва Висла дарёлари бўйларида ўт ичида юриб ғалаба тонгини яқинлаштирганлардан ҳисобланади. Бошқирд фарзанди Ҳурмат Ҳамзаевич Ҳусайновнинг отаси Ҳамза, укалари Адиғам ва Ҳайдар жангда иштирок этишган. Отаси Ҳамза 1943 йили ноябрда Ворошиловград шаҳри учун бўлган жангда қаҳрамонона ҳалок бўлган. Учрашувда Ҳ. Ҳ. Ҳусайнов оила аъзоларининг жанговарлик фаолиятлари ҳақида сўзлаб берди.

Гвардиячи старшина Пётр Афанасьевич Трайниннинг мардлиги, Днепр учун бўлган жанглардаги ботирлиги фронт бўйлаб тарқалган. Генерал-лейтенант Н. С. Демин «Армиямиз сафларида Пётр Афанасьевич Трайнинга ўхшаган қаҳрамонлар мингларча бўлганлиги туфайли биз Днепр дарёсидан муваффақиятли равишда кечиб ўтдик» деб уни таърифлаган эди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони Пётр Афанасьевич уруш ғалаба билан тугагач, «Ғаллаорол» совхозида бош механик бўлиб ишлайди. Хўжаликда ғалладан мўл ҳосил етиштиришга зўр ҳисса қўшиб, совхознинг бир группа илғор кишилари қаторида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони олишга ҳам сазовор бўлди. Унинг кўксини икки Олтин Юлдуз медали, иккита Қизил Юлдуз ва иккита жанговар орденлар безаб турибди.

Самарқандлик қаҳрамонлар ҳақида гап кетса, шулар қаторида яна кўплаб Совет Иттифоқи Қаҳрамонларини кўрсатиш мумкин. Уларнинг номлари азизланмоқда. Мактаблар, кўчалар ва совхозлар жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлган Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари нарпайлик Сафар Хушназаров, пахтачилик Кудрат Суюнов, жомбойлик Аҳмаджон Қурбонов номига қўйилган. Самарқанд ва Каттақўрғон шаҳарларида, Нарпай, Иштихон, Оқдарё, Булунғур, Жомбой ва бошқа районларда Улуғ Ватан урушида қаҳрамонларча ҳалок бўлганларга ёдгорликлар ўрнатилган.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратда: учрашув қатнашчилари (чапдан ўнгга) Самарқанд районидаги Энгельс номли колхоз аъзоси Совет Иттифоқи Қаҳрамони Б. Д. Мустафоев, Самарқанд авторемонт заводининг слесари Шуҳрат орденларининг тўла кавалери Х. Х. Ҳусайнов, шахсий пенсионер, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Жўра Маҳмудов, Пастдарғом районидаги «Улус» қоракўлчилик совхозининг ишчиси, Шуҳрат орденларининг тўла кавалери И. Мирзаев, шу райондаги Ильич номли совхоз механиги, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. А. Трайнин, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Пайариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзоси П. Т. Нурмонов, Иштихон районидаги Куйбишев номли колхоз гидротехниги Э. Қорабоев, Самарқанд тажриба механика заводининг юристи А. Н. Кузьмин ўртоқлар.

С. Ниёзов фотоси.

ИНСОН ХИЗМАТИДА

Қарийб 200 механизатор, пахтакор, сувчи, қишлоқ хўжалиги мутахассислари Мирзачўл совхозларидаги ўзлари кўпдан буён яшаб келган обод посёлкалари билан хайрлашиб, Жиззах даштига кўчиб келишди. Жиззах даштининг бепоён ерлари ҳам улар учун аграр шаҳарга айланди, далаларни чигит экишга тайёрлаш ишлари бошланиб кетди. Жанубий Мирзачўл каналининг қуйи қисми чап соҳили бўйлаб жойлашган Жиззах даштидаги биринчи хўжалик — 6-совхознинг тарихи ана шу эгаталардан бошланади.

Ҳозирча бу хўжалик ихтиёрида бор-йўғи бир ярим минг гектар ер бор. Бироқ бирорта уй ҳам қурилган эмас. Лекин ана шу ерларни чўл бағридан тортиб олиб, хўжалик ихтиёрига топширилди, шўрхок ерларнинг шўри ювилиб, чигит экишга тахт қилиб қўйилди.

— Бундай ер кутиб турганда ўтиролмайман, — дейди янги совхоз директори Умаркул Жўрақулов. У Мирзачўлни ўзлаштириш ветерани. Умаркул Жўрақулов узоқ вақт мобайнида қўриқ ерда ғўзани комплекс механизация асосида парваришлашнинг байроқдори бўлиб келган «Пахтакор» совхозидан бу ерга агроном бўлиб ишлаган. Бу ерга келганидан бир ойда планда мўлжаллангандан икки баравар кўпроқ ерни сув кўтариш иш ҳадди қилинган. Бригадалар ва бўлимлар комплектлаштириб қўйилди. Бу бригада ва бўлимларга ҳосил олтин иштириштириш техникасини бошчилик қиладилар.

Жиззах даштида дастлабки чодирлар қад кўтарди. Аммо қурувчилар ҳозирданоқ шинам дала шийпонлари, уй-жойлар, хўжалик биноларини барпо этишга тайёргарлик кўрмоқдалар. Обручево станциясидан совхозга пахта терадиган машиналар ва бошқа хўжалик машиналарининг эҳтиёт қисмлари, минерал ўғит, эҳтиёт қисмлар ва чўлқувчилар учун керакли бошқа нарсалар ортилган транспорт карвонлари тинмай келиб турибди. (ЎзТАГ).

Ахборот, янгиликлар, хабарлар

БИР КОЛХОЗ ҲАЁТИДАН

ҲАММИША ПИШИҚЧИЛИК

Андижон районидаги Калинин номли бадавлат, машҳур хўжалик бор. Сертармоқ, бари фойда келтиради. Колхозда салкам 2 гектар майдонга теплица қурилиб, тўла газлаштирилган. Бу ерда ҳамиша пишиқчилик: помидор, бодринг, редиска, барра пиёз, ўзгори учун энг зарур бўлган тансиқ озиқ-овқат ва гуллар ўстирилади. Помидор ва барра кўкатлар етиштирилади. Теплица хўжалиги коллективи бу йил 270 центнер помидор, 250 центнер бодринг, 140 центнер барра пиёз ва бошқа кўкатлар етиштиришга аҳд қилди. Қишнинг икки ойида шаҳар аҳолисига 11 тонна помидор ва 200 килограмм ҳар хил кўкатлар сотилди. Теплица хўжалигида Ҳамроқулов, Раҳбархўжаев, Султонқул Турсунова, Икромжон Ҳасанов, Мунисхон Қорабоева сингари жонкуяр кишилар теплица ишини яхшилаш учун кўп меҳнат сарф этмоқдалар.

ЛИМОНЗОРДА

Колхозда 10 сотих ерга ойнаванд уй қурилди. Уйга газ, электр келтирилди. Лимон кўчатлари ўтқазилиб, меҳр билан парвариш қилинди. Ўтган йили ниҳоллар мевага кирди. 7240 дона йирик лимон териб олинди. Ҳозир лимонлар гулга кириб, мўл ҳосил [illegible].

— Келгусида лимонзорни кенгайтирамиз, — дейди колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдуқодир Исабоев, — уни янада фойдали тармоққа айлантирамиз. Шаҳарда лимон ва гул дўкони очамиз. Теплицада хилма-хил гуллар ва гул кўчатлари етиштира бошладик.

ХЛОРЕЛЛА ЦЕХИ

Хўжалик 400 сигирга мўлжалланган янги чорва комплексини қуриб олди. Бу комплекс таркибига кирувчи барча қурилмалар қаторида хлорелла цехи ҳам бор. Ўзга ҳовуз барпо этилиб, уларга 12 хил модда ташланмоқда. Тайёрланган хлорелла суви молнинг соғлигини яхшилайди, иштаҳасини очади, овқатни тез ҳазм қилади. Колхозда хлорелладан ҳар куни бир ярим тонна олинмоқда. Ҳар бир сигирга 4-6 килограммдан, бузоқларга 1-1,5 килограммдан хлорелла берилмоқда. Бу ўз самарасини бермоқда. Моллар соғломлашди, сути кескин кўпайди.

МУТАХАССИСЛАР ЎЗ ЎРНИДА

Колхозда 12 олий ва ўрта маълумотли агроном кўпдан бригадаларга ўтказилди. Мутахассислар бошлиқ бўлиб борган бригадаларда ҳосилдорлик кескин ортди. Масалан, агроном Ҳабибулла Абдуллаев қолоқ бригадада ҳосилдорликни гектар бошига 7 центнер, участка агрономлигидан бригадирликка ўтган Йўлдош Отаматов эса 9 центнерга кўтарди. Ҳозир колхозда мутахассислардан ўз ўрнида фойдаланишга алоҳида эътибор берилмоқда.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ахборот, янгиликлар, хабарлар

Сайёра Эшонова мана икки йилдирки пойтахтимиздаги «Малика» трикотаж фирмасида фидокорона ишлаб, ўз кўпчилигининг ҳурматига сазовор бўлаётир. Суратда: мусобақа пешқадами С. Эшонова иш устида.

Тошкент. Муқимий номли театрда ўтказилган «Ёшлар шеър айтиб, рақсга тушади» концертида музикали ва драма театрлари, ансамбллар артистлари ва бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг қатнашчиларидан 120 киши иштирок этди. Томошабин ва тингловчиларда манзур бўлган бу концерт кўпчиликнинг талабига кўра яна такрорланади. Суратда: «Баҳор» ансамбли рақкосаси Маъмура Эргашева халқ ўйинларидан бирини ижро этаётир.

А. Усмонов ва Э. Ботиров фотолари. (ЎзТАГ).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА

ВАҚТНИ ЛАЗЕР ЎЛЧАЙДИ

Инсоният тарихида соат хиллари жуда кўп бўлган: қум соат, сув соат, қуёш соати, механик соат, электр соатлар техника тараққиётининг ривожланиш босқичларини аниқ акс эттиради. Лекин уларнинг вақтни ҳисоблашда аниқлиги юксак даражада эмас.

Фан-техниканинг ҳозирги тараққиётини баъзида ҳатто ғоят аниқ кварц соатлар ҳам қониқтира олмайди. Ҳозирги вақтда халқаро вақт эталони атомларнинг спектрал нурланишига асосланади, лекин шулар ҳам идеал намуна талабларига тўла-тўкис жавоб бера олмас экан.

П. Н. Лебедев номли физика институтида лазер аниқлигини ўлчайдиган экспериментлар ўтказилди. Бу аниқлик биринчи навбатда лазер нурининг нечоғли стабиллигига боғлиқ экан. Институтда ясалган асбоб саноат намунаси СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида СССР Фанлар академиясининг «Физика» павильонида намойиш қилинмоқда. Бу асбобнинг стабиллиги 10 минут ўн иккинчи даражага қадар боради. Бошқача қилиб айтганда, шундай асбоб заминида ишлайдиган соатнинг хатолиги 100 йилда секунднинг ўн мингдан бир улушича бўлади. Амалда уни абадий аниқ ишлайдиган соат дейиш мумкин.

ҒИЛДИРАКЛИ УЙЧАЛАР

СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Қўйчилик» павильонида турган ғилдиракли ёп-ёруғ уйча чўпонларга ҳамма қулайликларни муҳайё қилади.

Чўпон уйчасининг туриш хонаси катта ва кенг темир йўл вагони купесига ўхшаб кетади. Кўтариб қўйиладиган қўшқават юмшоқ поролон каравотлар ҳам вагон купесиникига ўхшайди. Хонада кийим-кечак қўйиладиган каттагина шкаф ҳам бор.

Бундай уйларни Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлигининг Вишний Волочек ёғочсозлик заводи тайёрлаб чиқармоқда.

ҚУРИЛИШДА МИКРОКРАН

Минора кран ёрдами билан майда қурилиш материалларини кўтариш чумчуққа тўпдан ўқ узган билан баравар, дейишади қурувчилар.

СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Қурилиш ва йўл машиналари» павильонининг очиқ майдонида кўрсатилаётган ТП-9 маркали янги мачтали кўтаргич машина ёрдамчи ишларда жуда қулай — 1500 килограммгача юкларни олти қаватли уй баландлигига тезгина элтади. Кўтаргич машинанинг сурилма юк платформаси қурувчиларнинг меҳнатини анча енгиллаштиради. Платформа қурилаётган бинонинг дераза ўрни ёки эшик ўрни орқали безак материаллари, арматура, иситиш радиаторлари, қоришмаларни бериб туради. (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 18.15 — ТОШКЕНТ. 18.20 — Комсомол номи топганлар. 18.45 — «Ахборот». 19.00 — Ҳаж зикматида. 19.30 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — «Ахборот». 20.30 — МОСКВА. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Футбол: «Бавария» (ГФР) — «Арарат» (СССР). **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Фильм-концерт. 12.00 — Дубравка (бадиий фильм). 18.15 — МОСКВА. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — «Колокольчик» театри. 19.30 — «Фан» программаси (Тошкент). 20.00 — Концерт. 20.30 — ТОШКЕНТ. 21.00 — Концерт. 21.30 — «Ўзбекистон чорвадори». 22.00 — Ҳужжатли кино экрани. 22.30 — Яшил арава (бадиий фильм). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 18.55 — ТОШКЕНТ. 19.00 — Хоккей: «Бинокор» (Тошкент) — «Титан» (Березники). 21.15 — Тошкент янгиликлари. 21.30 — Шўх найранчилар (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 6, 7/III да Авиценна. ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/III да Нон, ҳон, инсон (18.00), 7/III да Ҳар хонадонда байрам (18.00).

«БАҲОР» КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

8 март 19.30 да,
9 март 16.00 ва 19.30 да
ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ «БАҲОР» ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ПРОГРАММАДА

«ЁШЛАР ТЎЙИ»

Т. ЖАЛИЛОВ, Б. АЛИЕВ ва М. ЛЕВИЕВ музикаси.

ҚАТНАШАДИЛАР:

СССР халқ артисти, Давлат мукофотининг лауреати

МУКАРРАМА ТУРҒУНБОЕВА

Ўзбекистон ССР халқ артисти, Давлат мукофотининг лауреати РАЪНО НИЗОМОВА.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: РАВШАНОЙ ШАРИПОВА, ВАЛЕНТИНА РОМАНОВА, НЕЛЛА БАШИРОВА, ХВАН ДЕН УК.

Солистлар: Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Бахтиёр ЙЎЛДОШЕВ, Жўрахон РАҲИМОВ.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — СССР халқ артисти М. ТУРҒУНБОЕВА.

Касса соат 12.00 дан ишлайди.

ОБУНАЧИЛАР, КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ҲАМДА КУТУБХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Саноат, фан ва маданият, халқаро ҳаёт соҳасидаги энг муҳим воқеалар тўғрисида фотоинформация»

НАШРИГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Индекс 70043.

Обуна 1975 йилнинг навбатдаги исталган ойида қабул қилинади.

ОБУНА БАҲОСИ:
1 ойга — 1 сўм 20 тийин;
3 ойга — 3 сўм 60 тийин;
6 ойга — 7 сўм 20 тийин;
12 ойга — 14 сўм 40 тийин.

«Союзпечать» бошқармаси.

Т. Н. Қори-Ниёзов номли Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти коллективи институтнинг катта илмий ходими Д. Амануллаевга акаси

Фавзулло АМАНУЛЛАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институти коллективи шу институтнинг илмий ходими Р. Хўжаевага отаси

Хайриддин КАМОЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУРОСАСИЗ УЧРАШУВЛАР

Бешинчи халқаро футбол турнирининг баъзи матчлари Чирчиқда ўтиши маълум бўлгач, химик ва энергетиклар шаҳридаги ишқибозлар тинчи йўқолди. Шунинг учун ҳам 4 мартда «Химик» стадиони трибуналари ишқибозлар билан лиқ тўлиб, югуриш йўлкаларига ҳам томошабинлар чиқиб кетганига ажабланмаса бўлади. Мусобақа ташкилотчилари катта тайёргарлик кўришган. Командаларни оталиққа олган ташкилотларнинг тадбиркорлиги футболчиларни беҳад мамнун этди. Учрашув олдидан стадионда тантанали маросим бўлди. Турнир иштирокчиларига эсдалик совғалари ва гулдасталар тақдим этишди, яхши истаклар билдиришди.

Тантаналарга табиатнинг бироз «ғайирлиги» келдими, бир пасда шамол кўтарилиб қор уриб берди. Аммо бу ўйин шиддатига таъсир эта олмади. Ҳар иккала команда футболчилари бор маҳоратларини, тактик ва техник билимларини намойиш этишга ҳаракат қилдилар. Тўп оширишда, дарвозани узоқдан, ўрта ва яқин масофалардан нишонга олишда футболчилар бир-бирларидан қолишмадилар. Натижада ўйин ниҳоятда кескин ўтди.

Мамлакатимизнинг биринчи терма командаси ҳужумчиси Р. Шенгелия Валтонен дарвозасига ягона тўп киритиб (21-минут) команда ғалабасини таъминлади. СССР-1 командаси футболчилари бу ўйиндан сўнг тўрт очко жамғариб «А» группасида пешқадам бўлиб олдилар.

Учрашув тугагач, ҳар иккала команда тренерлари билан учрашиб ўйин ҳақидаги фикрларини олдик.

— Назаримда томошабинларга ёқадиган ўйин кўрсата олдик, — деди Финляндия терма командасининг катта тренери Раймо Мартнен. — Даставвал СССР терма командасига бас келиш жуда мушкул деб ўйлагандим. Олдинги турда чехословакиялик футболчиларни йирик ҳисобда ютишгани ҳам бу фикримни тасдиқлаганди. Лекин рақибларимиз бугун мен кутган даражада ўйин кўрсатиша олмади. Ҳар ҳолда натижадан қатъий назар, бугунги мусобақадан хурсандман.

— Футбол мавсуми Тошкент турнири билан бошланганидан мамнунман, — дейди мамлакат терма командасининг катта тренери Александр Гришин. — Зеро бу учрашувлар биз учун УЕФА турнири саралаш мусобақалари олдидан бош репетиция бўлиб қолади. Финляндияликлар эса бу босқичдан муваффақиятли ўтиб, финалга йўлланма олишган.

Келаси ҳафтанинг охирларида Бухарестда руминияликлар билан дастлабки саралаш матчини ўтказамиз. Бугун биз билан довлашган команда хусусига келсак, унинг состави жуда кучли, ўйинчилари сараланган. Бунинг устига об-ҳаво Финляндия командасига «ён босди». Рақибларимиз етук, чиройли ўйин кўрсатишди. Улар билан Европа биринчилиги финалида учрашиб қолсак, ажаб эмас.

Қуйи Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози стадионида Чехословакия билан Польша командалари ўртасида мусобақа бўлди. Мазкур матчда фақат иккинчи таймга бориб ҳисоб очилди. Крамолиш ва Яролим ҳаракати билан Чехословакия командаси муҳим қўш очкони қўлга киритиб, жамғарилган очко бўйича польшаликларга етиб олди.

А. АЗИЗХЎЖАЕВ,
спорт мастери.
Р. ҚОСИМОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР
Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.

Р. 01271. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 55.